

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	v upravnistvu prejemani:
celo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta 12—	pol leta 11—
četrt leta 6—	četrt leta 5-50
na mesec 2—	na mesec 1-90

Dopis naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredno in prazniko.

Inserati veljajo: peterostopna petit vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati i. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 30—
pol leta 13—	za Ameriko in vse druge dežele:
četrt leta 6-50	celo leto K 35—
na mesec 2-30	

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Učiteljsko slavlje.

Reakcija razprostira zopet svoja krila nad to državo in največje moči, državne in cerkvene, so na delu, da ustavijo razvoj časa ter potisnejo narode zopet nazaj v stanje umstvene teme in brezpravnosti, da bodo zopet slepo orodje brez lastne volje in pokorni služabniki tuje sreče in mogočnosti.

Noben stan v državi ne občuti reakcije tako hudo, kakor učiteljski stan. Šola ni več to, kar bi morala biti po intencijah stvariteljev ljudskošolskega zakona, zdaj pa skušajo mogočni faktorji še učiteljstvo pkliniti v službo reakcije.

Šoli in učiteljstvu ni bilo na Slovenskem nikoli postlano s cveticami. Dočim so v drugih kronovinah posvečevali razvoju šolstva vso skrb in tem potom dvignili na primer češki narod na visoko kulturno stopnjo, so pri nas najrazličnejši vplivi skrbeli za to, da se šolstvo ni moglo tako razviti, kakor drugod. Zlasti pa so držali učiteljstvo v materialni bedi, da bi v skrbi za ubožno eksistenco ne moglo razviti svojih moči in postati v življenju naroda to, kar naj bi bilo po svojem poklicu.

Sramotne so materijalne razmere slovenskega učiteljstva zlasti na Kranjskem in vnebovpijoče so njegove pravne razmere. Celo nemški nacionalci na Štajerskem so slovenskemu učiteljstvu bolj pravični, kakor slovenski klerikalci na Kranjskem.

Navzlic vsem velikanskim oviram in težavam, navzlic nasprotju duhovščine in po njej zapeljanih ljudskih mas, navzlic malobrižnosti državne birokracije, navzlic svoji materialni bedi in pravni ter socialni negotovosti, pa je slovensko učiteljstvo s pravo ljubeznijo za svoj poklic izvrševalo svojo prepomembno kulturno misijo in je dvignilo slovensko ljudstvo pravno in umstveno tako, da je lahko ponosno na te sadove svojega dela.

S hvaležnostjo priznava ves razumni svet delovanje in zasluge slovenskega učiteljstva za narodno kulturo in ni dvoma, da pride ura, ko se bo ves narod pridružil tej sodbi, kajti črne moči ne bodo mogle vedno vzdrževati mas v krivih nazorih; spoznanje resnice, spoznanje, kako vevaležna faktorja za prosveto in gospodarski ter socialni napredek naroda sta šola in učiteljstvo, prodira tudi že v najširše kroge.

Živimo sedaj v dobi, ko je svojemu poklicu in svoji kulturni nalogi res zvesto učiteljstvo izpostavljeno najhujšemu zatiranju in preganjanju. V vseh deželah, koder je reakcija dohila odločilni vpliv na šolstvo, vidimo, kako se klerikalizem trudi, odtujiti učiteljstvo svojemu pravemu poklicu in je udinjati cerkvenim strankam. Hudo je na Spodnjem in na Zgornjem Avstrijskem, na Tirolskem in na Predarljskem, toda nikjer ni tako hudo, kakor na Kranjskem. Če drugod klerikalizem učiteljstvo zatira, na Kranjskem, ga biča s škorpionji. Z benevolentno podporo vlade je klerikalna stranka napravila iz Kranjskega eldorada učiteljske brezpravnosti in danes je vsak učitelj na Kranjskem, ki se ne proda črnim izkoriševalcem naroda, pravi mučenik.

Mnogo jih je, ki so se vsled sira-hovitega pritiska izneverili svojim idealom in se udali hlapčevanju, ki so izdali in prodali kar bi jim moralo biti najsvetejše, a da jih je toliko, ki se ne uklonijo niti najbrutalnejšemu pritisku, to je sijajen dokaz, na kako visoki stopnji stanovske zavednosti stoji to učiteljstvo in kako zvesto je svojemu poklicu in svoji misli.

Zdaj je to učiteljstvo v družbi s svojimi tovariši in tovarišicami iz drugih kronovin praznovalo pomembno slavlje. Obhajalo je petin-

dvajsetletnico svoje osrednje organizacije, svoje Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Ta Zaveza je stanovska organizacija, ki pa ima tudi velik splošen pomen, zakaj iz nje zajema učiteljstvo duha skupnosti, iz nje izhajajo vezi, ki družijo učiteljstvo v enotno celoto, in iz nje izhaja vse delo za materijelno olajšanje učiteljskemu stanu, za njega pravno obrambo, za zastopstvo njegovih interesov in za pospeševanje šole in omike. Ta velika važnost Zaveze je dala slavlju njene petindvajsetletnice splošni pomen.

Zaveza je izdala povodom svoje petindvajsetletnice knjigo, iz katere je spoznati, kako velika je učiteljska organizacija in kako mnogostransko je njeno delo. Ta spomenica zasluži vsestransko pozornost in kdor jo pregleda mora reči: respekt pred takim delom.

Na slavlje te petindvajsetletnice je privrelo slovensko učiteljstvo od vseh strani v Ljubljano. V znak simpatij mestne občine za učiteljstvo, so bile na mestnih poslopih razobešene zastave, visele so pa zastave tudi na nekaterih privatnih hišah.

Koncert.

Svoje slavlje je otvorila »Zaveza« s jubilejnim koncertom, ki se je vršil v soboto zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma«. Spored je obsegal domače slovenske pesmi, in lahko se reče, da je bil ta koncert, ki nam ga je nudilo naše napredno učiteljstvo, triumf naše slovenske narodne pesmi. Nastopili so moški in mešani zbor pod spretnim vodstvom g. Marolta, nekdanja tovarišica Ljubljanskega dobro znana izbor na koncertna pevka ga. Costapera-ria - Devova, koncertni pianist in glasbeni učitelj g. Anton Trošt in njegov brat g. Ivan Trošt, gojenec c. kr. akademije za glasbo in vpripravljen za umetnost. Ga. Costapera-ria - Devova je pela z nje lastno umetniško popolnostjo in milino tri otroške pesmice in sicer Adamičevi »Jezdec« in »Uspavan-ka« in Devovo »Božji volek«. Te ljubke pesmice smo na tem koncertu prvič slišali javno in so dosegle jako lep uspeh. Dalje je pela gospa Hatzejevo »Erotko« Lajovičovo »Serenada« in Čajkovskega »To bilo je v prvi pomladi«. Tudi te pesmi so zelo ugajale in vrla umetnica je žela obilo priznanja in pohvale za užitek, ki ga je nudila poslušalcem. Moški zbor, ad hoc sestavljen iz učiteljstva, je naravnost presenečil posebno glede na maloštevilne vaje. Pel je Adamičevo »Dan slovenski«, Devovo »Gorjanska«, Žirovnikovo »Kaj pa ti pobič« in Maroltovo »Travniki so že zeleni«. Dober je bil tudi mešan zbor, ki je pel tri krasne točke in sicer: Slovenske narodne pesmi, Žirovnikovo »Prišla bo pomlad zelena«, Devovo »Gozdič je že zelen« in Hubadovo »Ljubca povej, povej!«, dalje Juvancov »Izgubljeni cvet« in Adamičevo »Moravska narodna«, ki se je tudi prvič na tem koncertu pela in ki jo je uglasbil in poklonil Adamič učiteljskemu pevskemu zboru nalašč za ta večer. Oba zbora sta žela obilo priznanja. Briljantni točki sporeda sta bili končno Wieniawskega: »Koncert v d-molu«, katero je izvajal na gosli g. Ivan Trošt in Balakireva orientalska fantazija »Isamey«, katero je izvajal na klavirju g. Anton Trošt. Oba umetnika sta v polni meri zaslužila frenetični aplavz, ki sta ga žela. — Udeležba na koncertu je bila kljub neprikladni sezoni nepričakovano številna, kar je pač dokaz, koliko simpatij uživa učiteljstvo. Dvorana je bila vsa polna. Med drugimi so se udeležili koncerta ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar, podžupan dr. Triller, drž. poslanec dr. Ravnihar, dež. odbornik dr. Novak, zastopniki naprednih občinskih svetov, zastopniki raznih uradov in korporacij in društev. za-

stopniki slovanskega učiteljstva iz Srbije, Hrvaške in Češke, veliko število slovenskega učiteljstva in še nebroj drugih prijateljev lepe slovenske pesmi in glasbene umetnosti. Kratko, koncert je uspel izborni in je obenem tudi dokazal, kako vstrajno in uspešno goji naše napredno učiteljstvo petje in glasbo.

Slavnostno zborovanje.

V nedeljo dopoldne se je vršilo v veliki dvorani »Narodnega doma« oficijelno slavnostno zborovanje v proslavo 25letnega jubileja »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev v Ljubljani«. Kot prejšnji večer pri koncertu je bila tudi drugi dan dvorana popolnoma napolnjena.

Slavnostno zborovanje je otvoril predsednik Luka Jelenc, ki je pojasnil pomen zborovanja in podal kratko zgodovinsko sličico ustanovitve in razvoja Zaveze. Zdržala so se v Zavezi vsa učiteljska društva na Kranjskem, Primorskem, Goriškem itd. in nam je tako ta učiteljska Zaveza predstavila prvič Zedinjeno Slovenijo. V boju, ki je trajal več let in ki se še nadaljuje, je odpadlo več nezdravega, toda ostalo je jedro in suho vejo nadomesti tisoč čvrstih zdravih mladik. Predsednik pozdravi udeležence iz Kranjske, Primorske, Goriške in Štajerske splošno. Posebej pa je pozdravil med viharim ploskanjem in živjo - klici ljubljanskega župana dr. Tavčarja, podžupana dr. Trillerja, kot načelnika kluba naprednih občinskih svetnikov, dr. Fr. Novaka, deželnega odbornika in zastopnika kluba narodno - naprednih deželnozbornih poslancev, državnega poslanca dr. Vlad. Ravniharja; vladnega svetnika Senekoviča, prvomestnika Ciril - Metodove družbe, prof. dr. Pipenbacherja, kot odposlanca Slov. Sokolske Zveze, dalje poslanca nadsvetnika Višni-karja, Gangla, tržaškega poslanca Štefana Ferluga, zastopnika »Slov. Matice« dr. Fr. Ilešiča, predsednika Slov. Šolske Matice Schreinerja iz Maribora, učiteljskega iz Srbije, Hrvaške, Češke in Morave, zastopnika akademikov Strmška, Akademije prof. Moleta, mag. svetnika Laha, šolskega nadzornika sežanskega okraja Matko Kanteta in zastopnike raznih drugih korporacij. Po teh oficijelnih pozdravih so odposlali zborovalci vdanostni brzojavki cesarju in prestolonasledniku.

Vršili so se potem potem pozdravni govori:

Župan dr. Tavčar je pozdravil »Zavezo« v imenu mesta Ljubljane in ji čestital k njenemu delovanju. Pozdravil je goste, ki so prišli iz ljubezni v belo Ljubljano. Kljub sramotilnim pismom iz malenkostnih krogov, ki imajo žal deželo v rokah, se je čutil poklicanega, da je dal razobesiti na mestnih poslopih slovenske trobojnice v znak pozdrava tujih gostov, slovanskih kulturnih delavcev, ki so prišli k svojim bratom z ljubeznijo v srcu, ne pa da bi razdirali in podvrgli Ljubljano pod tuj jarem. Bela Ljubljana vedno časti in spoštuje svojega učitelja, kar se pa z učiteljstvom godi v deželi je zločin in v protest temu vihra danes trobojnica na ljubljanskem Gradu. Naš napredni učitelj je ostal v teh silnih skušnjah značajan in malo je stanov, ki bi kljub tolikim silam ohranili to značajnost. Dobrodošli ste nam slovanski gostje, srca Ljubljane so na vaši strani in s tem srcem vas še enkrat pozdravim. (Govoru je sledil dolgotrajen vihar aplavz in razni klici.)

Podžupan dr. Triller je pozdravil navzoče kot zastopnik kluba narodno - naprednih občinskih svetnikov in v imenu narodne stranke, v imenu tiste stranke, ki je ponosna na svoje učiteljstvo. Pred vsem velja njegov pozdrav kranjskemu učitel-

stvu, ki bije najhujši boj za obstanek. Toda v tem boju, kljub vsemu orožju, ki ga rabijo nasprotniki, da ubijajo in zastrupljajo naprednega učitelja, kranjsko napredno učiteljstvo ne bo padlo. Boj, ki se bije, bo ostal neizbrisen v zgodovini slovenskega naroda na čast slovenskega naprednega učitelja. Pozdravil je slovanske goste, ki so prišli obiskat svoje brate, da jih moralno podpro v njihovem boju.

Poslanec dr. Ravnihar je pozdravil zborovalce kot državni poslanec in jih zagotavljal, da ima učiteljstvo mnogo dobrih prijateljev v parlamentu. Razmere so krive, da se do sedaj še ni doseglo, kar bi se moralo. Pred vsem je kriv temu šolski sistem. Šola ima dušnega očeta državo in krušnega očeta deželo. To je za šolo pogubonosno in dolžnost države je, da prevzame država šolo, ki je državna naprava, v svojo upravo. Pozdravlja učiteljstvo kot faktor, preko katerega ne more iti danes noben politik. Pozivlja učitelje k nadaljnjemu, vstrajnemu pogumu in neustrašenemu delu z zagotovilom, da v tem znamenju zmaga.

Poslanec dr. Novak je pozdravil zborovalce v imenu kluba narodno - naprednih deželnih poslancev in kot deželni odbornik. Poudarjal je, da so nasprotniki s sladkimi obljubami razdvojili učiteljstvo in dosegli, da so odpadle gnile veje, ostalo pa je jedro, katerega ne ukloni nobena vada. Dolžnost dežele je, da skrbi za učiteljstvo, a te dolžnosti naša dežela niti najmanj ne izpolnjuje. Krušna mati šole misli, da je rešila učiteljstvo s tem, da je dala nekaterim v eno roko paternošter, v drugo pa groš. Učiteljski stan se mora gojiti in varovati, in kdor ljubi svojo deco in svoj narod, mora gojiti in spoštovati tudi učiteljski stan. Opetovano so se dvigali v deželnem zboru v prilog kranjskemu učiteljstvu glasovi iz manjšine, toda odpor in terorizem večine je vse uničil. Izgovor večine, da je dežela siromašna, je ničev, kajti če bi bila dežela res še tako siromašna, za svojega učitelja mora dostojno skrbeti.

Dr. Pipenbacher je pozdravil zborovalce v imenu Slovenske Sokolske Zveze. Poudarjal je, da je delovanje naprednega učiteljstva in Sokolstva v več ciljih isto-vetno, gotovo pa se popolnoma sklada njuno delo v smotru za srečo in blagostanje slovenskega naroda. Narodno zavednost širimo za eno in skupno, in ne odnehamo prej, da prode v zadnje selo naše domovine. Izražam občudovanje nad vašim delom in želim, da dosežete to, kar vam da krepko rast in napredek v prid sebi in narodu. Sokolski »Na zdar!«

Vladni svetnik Senekovič pozdravlja Zvezo kot prvomestnik tri leta starejši posestrime Ciril-Metodove družbe in ji želi najlepši uspeh. Zaveza je velikega pomena za C. M. družbo, kajti izmed nobenega stanov nima C. M. družba toliko zaslužnih, delavnih in požrtvovalnih delavcev, kot ravno iz učiteljskega. Učitelj organizira ljudstvo, ustanavlja podružnice, nabira prispevke, žrtvuje sam, prireja ali pomaga prirediti veselice in se pri tem ne boji očitkov, ki jih mora preslišati večkrat zaradi tega svojega požrtvovalnega narodnega dela. Zato se odzove C. M. družba, če čestita Zavezi, le svoji dolžnosti in to stori rada. Prospeva naj torej Zaveza v prosepah naroda in pa tudi v prosepah našega edinega slovenskega obrambnega društva družbe sv. Cirila in Metoda. — V navdušenih pozdravih so jim sledili slovanski gostje. Dimitrij Sokolovič kot zastopnik učiteljskega udruženja v kraljevini Srbiji, ki je prinesel bratske pozdrave bratu, želi Zavezi največji uspeh v njenem kulturnem boju. Poudarjal je, kakoršna je šola, tak je narod, in kakoršna je učiteljstvo taka je šola.

Narod torej mora skrbeti za učiteljstvo. V istem smislu so pozdravili še: Jos. Kirin, zastopnik Zveze hrvaških učiteljskih društev v Zagrebu, Josip Skavič, zastopnik hrvaškega pedagoškega zbora v Zagrebu, Jos. Granec, zastopnik Zveze hrvaških učiteljskih društev v Zagrebu, Mat. Hajny, zastopnik »Svaza slovanskih učiteljev« v Rokonsku, Bohdan Skala, zastopnik Zveze učiteljskih društev v kraljevini Češki, Peter Skalicky, zastopnik Zveze meščanskih učiteljev na Češkem, poslanec Jos. Havlik, zastopnik Zveze učiteljskih društev na Moravskem, Vitkovič, zastopnik Zveze meščanskih učiteljev na Moravskem, Marija Tálska, predsednica Zveze moravskih učiteljev, tržaški poslanec Štefan Ferluga in Strmšek, zastopnik akademikov.

Resolucija.

Nato je prebral predsednik resolucijo, ki je bila sprejeta na zborovanju Zavezinih delegatov, ki se je vršilo v soboto popoldne. Resolucija zahteva uravnavo učiteljskih plač in sicer pred vsem določitev minimalnih plač, ki se ne smejo znižati v nobeni deželi in ki morajo biti tako odmerjene, da posvetijo učitelji lahko vso svojo moč svojemu poklicu in da vzdržujejo lahko tudi svoje družine. Kot take minimalne plače imajo veljati dohodki, ki gredo po vsakočasno veljavnih določbah državnih uradnikov v štirih najnižjih činovnih razredih. Dalje se zahteva sanacija deželnih financ v svrhu regulacije učiteljskih razmer ali eventualno državni prispevek, ki naj ga dobe dežele v to svrhu. Pozivlja se deželne odbore in druge merodajne oblasti, da se končno reši učiteljsko materialno vprašanje, in državne in deželne poslance, da se zavzamejo za izpolnitev učiteljskih zahtev.

Slavnostni govor

je govoril deželni poslanec in učitelj v Idriji g. E. Gangl. Po kratkem krasnem uvodu, v katerem je očitral govornik pomen dela je nadaljeval sledeče:

Naša naloga je zapisana v naših dušah. Začrtala sta je tja z nesmrtnimi svojimi deli Komensky in Rousseau, največja duhova, ki ju zmore zgodovina pedagogike. Prvi utemeljuje princip materske šole in realnost, nazornost pouka; drugi kaže pot k največji učiteljski — prirodi — s klicem: V prirodo, v prvotnost nazaj!

Iz obojega kipi vreclec našega duševnega gibanja: materinstvo — nauk ljubezni; realnost — šola življenja; priroda — domovina. Prvotnost — enakost, bratstvo!

Nad vsem tem duševnim svetom, realizirajoč se v dejanjih, plava nauk požrtvovalne ljubezni brez farijejskih primeskov, kakor ga je učil učenik Kristus: Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!

Vse to uvejaviti v življenju in svetu — to je naša naloga!

To nalogo izvršujemo v šoli tako, kakor ukazuje državni šolski zakon; izven šole tako, kakor dovoljuje državni osnovni zakon in kakor to ni zabranjeno avstrijskim državljanom. Ako bi ne delali tako, bi bila ta dvorana danes prazna! Vsaj Kranjsko napredno učiteljstvo bi bilo zbrano v drugih in drugačnih prostorih!

Dvojna naša naloga, ki sem jo omenil prej — delo za stan in delo za šolo — mora teči vzporedno, da se na eno stran na škodo druge strani vrevče ne izrabijo sile. Levica se bori za eksistenco, desnica deli duševno hrano. Ta ustvarjajoča moč izvira iz enega telesa in enega duha. Strniti se mora preinogokrat v odporno silo, kadar je treba braniti pravico in čast. Dolžnost živega človeka veleva, da moraš ohranjati samega sebi, samemu sebi ustvariti trdno materialno podlago, ako hočeš

z uspehom in vnejo služiti vzvišeni nalogi. Glad ne sili lačnih, bolezen ne zdravi bolnih. Glad in bolezen pa iščeta sredstev in poti, da ubijeta sama sebe in da stopi na njih mesto životvorna, deloljubna sila.

Tako je program naše naloge določen formalno in bistveno. Treba je le razumevanja in poglavitve.

Smer in smoter vzgojnega dela.

O versko - nravni vzgoji, kakor jo zahteva § 1. državnega šolskega zakona, sem obširno govoril na Zavezi skupščini v Novem mestu 1. 1910. — Tista izvajanja so bila od naše strani programatičnega značaja. Pristaviti ali odvzeti jim nimamo ničesar; tudi nihče drugi ni tega storil. Zato stoji danes, kakor so stala takrat in kakor ostanejo vedno. O tem ni treba nobene besede več!

Slovensko učiteljstvo mora zmeraj imeti pred očmi dejstvo, da je učiteljstvo najšibkejšega plemena med slovanskimi narodi. Na nas pritiska sovražnik od vseh strani. V nas samih je pojem enakopravnosti zavrt v senco protekcije in nasilja. Obrnimo pogled kamorkoli, kjer prebivajo Slovenci, nikjer ne vidimo enakopravnosti drugod, nego na nedolžnem papirju! Kjer bi se slovenski element sprico svojih duševnih in telesnih vrlin lahko pospel na višjo kulturno in socialno stopnjo, tamkaj se izprevrže enakopravnost v zavoro, ki ustavlja naše napredovanje, da se drugorodno ljudstvo preko nas uveljavlja na vsakem polju našega ozemlja! Mi pa plačujemo denarni in krvni davek — in če drugače ni, celo z navdušenjem!

Enakopravnosti pa stopa na vrat tudi strankarsko koristolovstvo, ki se pase pri nas doma na lastnem narodnem telesu. Tuja beseda zveni po mestih, koder gre glas našemu jeziku! Nezvestobi do narodnih, torej skupnih potreb in koristi je ime izdajstvo!

Potemtakem ni nič čudnega, ako trpi tudi naše šolstvo. Ali moremo sploh govoriti o svojem šolstvu tam, kjer ga ni? Naše Gosposvetsko polje — kakor Kosovo polje, kakor Bela gora!

Kosovo polje je zopet osvojeno, Bela gora zažiga visoke plamene narodnega navdušenja — naše Gosposvetsko polje leži mrtvo na dnu tujih valov! Knežji kamen na njem — kakor nagrobni spomenik narodove moči in slave!

Zakaj tako? Nimamo narodne zavednosti, tiste narodne zavednosti, ki je iskrena, nesebična in požrtvovalna, ki bi kakor vesoljni potop preplavila vse naše mase, razžarila vsa srca, ojačila vse šibke in omahujoče, ki bi kakor vsemogoca sila mladega, jakega, samozvestnega življenja prešinila vse naše duše s kategoričnim imperativom: „Slovenec mora služiti najprej samemu sebi!“

Narod je skupina posameznikov. Ako je vsak posameznik šibak, je tudi celota skupina šibkih. Treba je jakih posameznikov, ki ustvarjajo jako celoto — narod.

Naša naloga je, da ojačimo vsako osebnost, jo prepojimo s samozavestjo, s spoštovanjem do same sebe; jo prepičamo, da je sestavni del celote, nje enakopravni in enakovredni del — naša vzgoja mora biti narodna.

Uveljaviti se moramo v tekmovanju z drugimi narodi, zakaj ti hite naprej mimo nas in preko nas, vedno poudarjajoč s ponosom svojo narodno pripadnost. V tem tekmovanju ne stoji človek poleg človeka, ampak narod poleg naroda. Oborožiti moramo z uma svetlim mečem ves svoj narod, da izide iz kulturnega, gospodarskega, socialnega tekmovalnega kot zmagalec, da si vsaj utrdi pozicijo in upraviči eksistenčno pravico!

Samo prepevanje rodoljubnih pesmi ne dviga naših sil! Pesem izreveni — srce ostane mrtvo. Treba je zbuditi ponos, ki daje tudi šibkemu moč: Ako sem pripadnik malega naroda, toliko silnejše moram razvijati svoje zmoglosti, da se ohranim in ne zatonom v morju tujinstva, ki išče od mene samo koristi, a mi ne priznava najprimitivnejših pravic!

Zato stoji v našem programu na prvem mestu zapisana narodnost! Na ves glas in iz globočine svojega prepričanja povem: Smo in ostanejo propagatorji narodnostne ideje!

Ta nas usposablja za eksistenčni boj in nas uvršča v število kulturnih narodov, obenem nas pa uči, da ne smemo služiti tej ideji nasprotnim idejam in narodnemu napredovanju sovražnim tendencam, strujam in organizacijam — zlasti ne tistim, ki jim je narodnost poganstvo!

S službo tujinstvu se uklepamo v spono odvisnosti in se cepimovne-zavestno in nesamostojno drobjav, namesto da bi se približevali idealu narodne samobitnosti in avtonomije!

Iz narodne ideje, pojmovane tako, kakor je tu povedano, izhaja kot logična posledica napredno mišljenje, ki kaže pot do svobode, kakor jo zagotavlja vsem narodom državni zakonik in kakor spi v našem pričakovanju. Kdor poleg narodnosti kaj drugega postavlja nego naprednost, ta izrablja narodnost v svojo korist in torej izrablja v svojo korist tudi tisto skupino ljudi, ki so poimenovani z dotično narodnostjo.

Napredovanje v ročnostih, spretnostih itd. izobrazuje le formalno; bistveno vpliva na narodovo dušo resnična naprednost, ki odtrga ljudstvo od hlapčevanja in uslužnosti tujim elementom, ki daje duši razmah in polet ter udari celoti karakteristiko in značaj!

Zato teče v našem programu vzporedno s principom narodnosti princip naprednosti: **emancipacija narodnega bistva od vseh tujih vplivov!**

A naš program bi bil nepopoln, zato enostranski, ako bi v njem pogrešali princip demokratizma.

Uveljavljanje demokratizma takoj izbriše med nami vsako razliko, torej nam postane tuj pojem nižjih in višjih, prvih in zadnjih. Pravega učitelja, ki ni demokrat, si ne morem misliti, zlasti slovenskega ne! Kolikor ubožnejša, kolikor bednejša je mladina — ta naš in našega ljudstva najdražji zaklad — toliko bolj se nagibljem k njej v udanosti in ljubezni, ves njen, zanjo in zaradi nje! Lačnim je treba hrane, bolnim zdravila!

Demokraško čustvovanje mi brani priznavati prvenstvo enemu stanu, bodisi kateremukoli; temveč mi demokraško čustvovanje prepričano govori, da smo vsi pripadniki enega naroda, sinovi in hčere ene matere — bratje in sestre med seboj, ena rodovina, ki moramo skupno družiti svoje moči, z medsebojno podporo krepiti drug drugega, da ustvarimo zavedno in silno, boja zmogljivo in zmage vredno celoto!

Demokraško prepričanje mi veli, da je vsak posameznik vreden svojega spoštovanja, da ima vsaka individualnost svojo ceno in veljavo, ki jo moram jaz — duševno jačji — dvigati in likati, da ji dam človeka vredno in podobno obličje!

Demokraško prepričanje ubija vsak šovinizem — daje duševnim in telesnim silam svobodno pot, da se ob zakonih resnice, pravice, lepote in dobrote uveljavljajo, kamorkoli jih zove poklic in dolžnost!

Kadar prepoji demokratizem vsa srca, tedaj se zlomi nasilje in terorizem, zavist in pohlepnost — nauki ljubezni pridejo do veljave: človeštvu se vrne človeško življenje!

Narodna vzgoja — napredno mišljenje — demokraško čustvovanje: to je bistvo našega programa. To bistvo popolnoma odgovarja vzgojni nalogi današnje šole, torej je skladno z zakonitimi zahtevami in s pravicami, ki jih ima do šolstva kulturno človeštvo!

O vsakem teh troje principov bi se dalo govoriti in razpravljati posebe. Toda to ne sodi v okvir današnjega dne. Tudi nimamo danes namena prepričavati, ampak amo konstatirati moramo, kar je!

Kulturno edinstvo — moralna moč.

Slovensko napredno učiteljstvo je s temeljnimi idejami svoje organizacije stopilo preko mej svoje ožje domovine. Če bi se to ne zgodilo hotoma, bi se zgodilo nehotoma; zakaj moč naših temeljnih idej je tako silna, da ne pozna nobene umetne meje: višja je kot vsaka gora, globlja je od vsakega morja! Narodnost, naprednost in demokratizem so skupna duševna svojina vsem kulturnim narodom, zato je pa stan, ki gradi vso svojo eksistenco na temelju in ki s priznavanjem teh idej opravičuje in utemeljuje svojo delavnost, svojemu narodu prijatelj in dobrotnik, kakor drugega prijatelja in dobrotnika nima.

Če bi mi sami tega ne storili, bi ideje — gojene v nas in medsebojno pospeševane v nas — same šinile v daljo, iščoč kulturnega edinstva z vsemi onimi, ki goje in pospešujejo našim idejam slične ideje, ki torej svoje duše hranijo z isto hrano.

Ideje in ideali so ohranili slovensko učiteljstvo, zakaj kruha ni bilo in ga ni v toliki množini, da bi on dajal in zagotavljal obstanek. Tako smo se — telesno lačni — zgrnili s kulturno strujo, ki si kriči pot med skalami in trnjev v daljo in širjavo, sprejema vase vsakega in vse, ki hočejo s povzdigo moralnih sil svojega ljudstva to ljudstvo dvigniti na nivo kulturnega človeštva ter to svoje ljudstvo vzporediti ob stran drugim plemenom istih čustev in enakih stremeljenj.

Ker smo Slovenci veja na močnem slovenskem deblu, ne more že po prirodnem zakonu pot naše kulturne struje držati nikamor drugam, nego le v isto smer in na ista

mesta, kjer se more in mora združiti z drugimi enakimi kulturnimi strujami v veličasten in silovit veletok.

Sami avtoriteta, cenimo avtoriteto državne oblasti in tistih fundamentov, ki drže državo kvišku. Treba je v velikem telesu državnega ustroja miru in reda, da se da posameznim narodom prilika do eksistence, razvoja in napredka. Že ker smo učitelji svojemu ljudstvu, mu ne smemo jemati teh prvotnih pogojev življenja, pač pa smemo in moramo zahtevati v njegov prid, da se z našim narodom ne ravna drugače, nego z drugimi narodi, ki imajo iste dolžnosti, ki pa nima z njimi naš narod istih pravic.

Nismo torej revolucionaren element v smislu političnega natolcevanja in državne nevarnosti, pač pa smo revolucionaren element v smislu preobrazbe čustvovanja in v smislu kulturnega zblizanja in kulturnega edinstva z ostalimi slovanskimi narodi!

Tem smo najbližji po krvi, jeziku in srcu! Zato pa smo — spoznavši svoj narod in svojo nalogo — slovenski napredni učitelji stopili v najožje stike z ostalimi slovanskimi učiteljstvom, in sicer hotoma, ker nam tako velevala ljubezen do naroda in domovine!

Od drugod naj prihaja k nam, kar je dobrega, lepega in plemenitega; od nas naj se izteka drugam, kar jim je treba in kar hočejo, da se dvignejo njihovi duševni kapitali! Saj ne gre nič v izgubo, kar pride k nam in kar gre od nas — vse ostane naša skupna psihiška last, razdeljena v enem velikem domu med vse pripadnike iste rodovine po načelu bratstva in enakosti!

Naš ukaz velevala:

Spoznavajmo se med seboj, podpirajmo se med seboj — potem bo naše kulturno edinstvo istinito in plodonosno, potem zraste doma in nasproti tujinstvu naša moralna moč kot prvi produkt našega kulturnega edinstva!

Politiška zavednost — materialna neodvisnost.

Kulturno edinstvo nam odpre zakladnice duševnih vrlin in kapitalij. Vodomet meče kvišku svoje vode, pada sam vase nazaj, da se z novo silo požene proti solncu. Tako naše kulturno edinstvo — naša moralna moč! Vse iz sebe, vase, zase!

To idejno gibanje — to vzletanje k idejni svobodi, ta razmah duha odpira oči, kaže lastno ceno in silo, budi samozavest ter rodi zdravo in pametno političko zavednost.

In komu je političke zavednosti bolj treba nego Slovincem?

Bolj nego danes je živila v nas takrat, ko smo taborili pod milim nebom, visoko dvigajoč svoj narodni prapor, prepevajoč svoje in ostalih slovanskih plemen narodne davorije. Naval tujinstva se je razbil ob naši odporni silo — slovenska beseda je dobila svobodno pot povsod, kjer režejo Slovincem kruh pravice in zakona! Vstopnica, izdana našem narodu na mejdan kulturnega pokreta in uveljavljanja narodne samobitnosti, je dobila najvišjo sankcijo! — Proroška beseda velikega Čeha Palackega o moči in veličini Slovanstva je dobila v našem ozemlju tak odmev, da so mogočno in samozavestno zabobneli naši koraki po slovenskih tleh!

Tako bodi tudi odslej naprej do konca dni!

Iz političke zavednosti zraste narodu vera v ustvarjajočo silo svojega duha in telesa. Politiška zavednost pričara iz mačehovske zakrknjenosti dejansko enakopravnost, katere posledica je narodova materialna neodvisnost. Od duševno neizživljenega in s tujo glavo mislečega naroda ne moremo pričakovati samostojnega izrabljanja lastnih moči v lastno korist, ker manjka spoznavanja in poznanja samega sebe — torej tudi ne more biti onih posledic, ki vodijo vsak narod do ideala državljanjskih pravic — do svobode!

Naše kulturno edinstvo, naša moralna moč in naša politička zavednost so sredstva v dosego namena, ki ga mora biti deležen vsak narod, ako se hoče vzdržati in ohraniti — in to je materialna neodvisnost, ki je Slovincem potrebnejša, nego kateremukoli drugemu narodu!

Tako hoče voditi slovensko napredno učiteljstvo svoje ljudstvo po zakonito dopustnih potih do tistega časa in kraja, ko bo realizirana pesnikova beseda: Na svoji zemlji — svoj gospod!

Veliko kulturno Slovanstvo.

Bratje! Naš skupni ideal pa je veliko kulturno Slovanstvo! Govorili bi prazno besedo, ako bi ne poznali moči in vrlin svojega ljudstva. Bili bi sleparji, samopašniki in zavodniki, ako bi v okvirju svoje države in z iluzornimi sanjami zahtevali to, kar je nemogočno in nedopustno. Ampak

globočina in neomajnost našega prepričanja je poveljujoča sila, ki stoji na čelu naših vrst, ki se oglašajo iz slehrne naše duše, da imamo voljo, zatorej tudi moč, da kljub vsem zaprekam, obrekovanjem in nasprotovanjem svojemu ljudstvu in svoji domovini v blagor in korist, a nikomur na škodo uveljavimo svoj program!

Tako se glasi moj in naš slavnostni govor!

Končali smo eno razdobje! Drugo — večje po svojih pravicah in jačje po svojih zahtevah — stoji pred nami. Mi stopamo vanje, hrepeneč po delu, ki bodi posvečeno blaginji našega ljudstva, ki si naj samo, duševno silo in materialno močno, da to, kar gre vsakemu kulturnemu narodu: sebi življenje — domovini slavo!

In samo tako ljudstvo bo dalo tudi nam to, kar nam gre!

Naša Zaveza! Na tvoj naslov so izgovorjene te besede! Vsa srca, združena v tebi, bijejo z enim udarcem; vse duše, zlite v tebi, mislijo z eno mislijo: Na delo! Na delo! Na delo! Z delom k prosveti — z bojem k svobodi!

Po slavnostnem govoru, ki je bil sprejet z viharim odobravanjem, je sledil dolg in temeljit referat gosp. Bohdana Skale, nadučitelja iz Prage o učiteljevi državljanski svobodi in o svobodi prepričanja.

Sprejet je bil poročevalčev predlog, da naj se zbira po vseh kronovinah material, ki dokazuje, kako se krši učiteljstvu državljanska svoboda in prepričanje. Ta material, ki naj bi ga zbrali referenti posameznih kronovin, naj bi tvoril trdno bazo za nadaljno delovanje v tem vprašanju.

Predsednik se je nato zahvalil naprednemu meščanstvu, zastopnikom raznih organizacij, govornikom, slovanskim bratom in sploh vsem, ki so pripomogli, da je slavnostno zborovanje tako krasno uspelo, ter je zaključil zborovanje. Udeleženci so zapeli slovensko himno »Hej Slovani« in se razšli.

Banket.

Popoldne ob 1. se je vršil v hotelu »Tivoli« banket. Udeležilo se ga je 175 oseb. Kuhinjo je prevzela gđ. Jerica Zemljanova z gojenkami iz kuharskega tečaja, stregle pa so gospodične učiteljice. Vsem se mora izreči vsa pohvala, ki so jo popolnoma zaslužile za svoj trud in požrtvovalnost. Pri banketu je igral zelo dobro in pridno orkester »Sokola Ljubljana I.« Kot prvi je napil predsednik gosp. Jelenc ljubljanskemu županu kot prvemu meščanu in vsemu naprednemu meščanstvu v znak zahvale in spoštovanja. — Odgovoril mu je župan gosp. dr. Ivan Tavčar približno sledeče: Bela Ljubljana zasluži v prvi vrsti, da se jo spominja. Ona je ostala z malimi izpremembami taka kot prej in taka tudi ostane. Spominjam se nato v prvi vrsti gostov iz slovanskih pokrajin, ki so dali Zavezi spričevalo, da hočejo gojiti z njo zveze, ki so ji potrebne. Kulturnih zvez nam ne more nihče kratiti, tudi ne političnih zvez v mejah naše carine. Ako hočemo napredovati, se moramo teh zvez posluževati. Potrebni nam je vsem dober učitelj, kajti dober ljudskošolski učitelj je mozeg v telesu naroda. Žal, da se ta resnica dostikrat ne priznava. Prav je, da je apeliral gosp. dr. Ravnihar na državo, da naj prevzame šolstvo, in ne na deželo. Na Kranjskem je bil časih učitelj zasmehovan in v takem položaju, da si je naprtil po šoli košek in šel delat na svojo njivo, katere je dobil od farovža, od katerega je bil popolnoma odvisen. Te razmere se ne smejo več povrniti. In ravno sedaj jih hočejo imeti po vsi sili nazaj. Iz učitelja hočejo napraviti človeka brez vrednosti, ničlo, ki se kupi od onega, ki je na krmilu. Bilo je pač nekaj odpadnikov, ki so umerili svoje prepričanje po vrednosti bankovcev. Ako se odgoji učitelj po klerikalni taktiki, potem je konec ljudskošolskega učiteljskega stanu in križ lahko napravimo čezenj in čez narod. In da vas ni vklonilo to in to, in da vas ni zvalila katoliška valuta, vam daje čast, meni pa pogum, da ne bom obupal nad ljudskošolskim učiteljem. Garda v deželi, ki vse kupuje od bika v Medvodah pa do vašega tovariša Jakliča, se mi gabi in v upanju, da ostane napredno učiteljstvo kremenita korenina našega naroda, napijam učiteljstvu obojega spola.

Govoru je sledil vihar aplavz. Poslanec Gangl je pozdravil z navdušenimi besedami brate Srbe, ki so prihiteli z bojnega polja v našo sredo v svrhu kulturnega dela, brate Čeha in Hrvate in Slovence, ki tvorijo z njimi veliko kulturno rodovino. Napil je na zdravje slovanskega naprednega učiteljstva. Moravan Vitkovič je napil beli Ljubljani in njenemu županu dr. Ivanu Tavčarju. Srb Popović je dvignil čašo v znak slobodne šole; Hrvat Kirin je napil naprednemu slovenskemu učitelju.

teljstvu; Čeh Hainy je napil marljivim slovanskim ženam in dekletom. Srb Stanoević je dvignil čašo v znak združenja vseh slovanskih bratov na polju kulturnega dela; Janko Tomán, nadučitelj v Moravčah se je zahvalil in napil vsem pevcem in pevkam; Čeh Skalický je pozdravil slovenske umetnike in se zahvalil za gostoljubno postrežbo; Čeh Skala je napil slovanskim naprednim učiteljem in posebno predsedniku in odbornikom Zveze; nadučitelj Grmek iz Trsta pa se je zahvalil za vzorno postrežbo in za požrtvovalno delo slovanskim koleginjam pri banketu.

Predsednik Jelenc je nato zaključil banket in povabil goste na poslovnih sestanek, ki se je vršil zvečer v gostilni pri »Zlatorogu«.

S tem je bil jubilej završen in vrnilo so se zborovalci, obodreni za nadaljno delo v prid narodu in odnesli, kakor tuji slovanski gosti, tako domačini na svoje domove pristrčne spomine na belo Ljubljano.

XXVIII. redna velika skupščina „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani.

Ciril - Metodovi dnevi so minuli in Družba lahko s ponosom zre na lep napredek, ne samo, kar se tiče njenega delovanja, ki je je poverila velika masa družbenih čestilcev svojemu vzornemu vodstvu, marveč tudi na lep napredek, ki so ga začrtali skupščinarji sami.

V nedeljo zvečer se je vršilo v mali dvorani »Narodnega doma« v Ljubljani

zaupno zborovanje

po § 2. društvenega zakona. Udeležba pri tem zaupnem zborovanju je bila zelo častna. Mala dvorana je bila nabit polna zaupnikov in delegatov podružnic ter se je razvila o predmetih, ki jih je omenil prvomestnik Družbe, gospod vladni svetnik Senekovič, zelo živahna debata, ki je bila za razbistritev nalog družbe največje važnosti in je tudi sicer blagodejno učinkovala na bodoče razmere v Družbi.

Zanimanje za veliko skupščino v Domžalah je bilo izredno veliko. Posebni vlak, ki se je odpeljal ob 9. uri 30 minut popoldne z državnega kolodvora proti Domžalam, je bil do zadnjega kotička zaseden. Udeležencev iz Ljubljane, s Kranjske, Primorske, Koroške in Štajerske je bilo preko 600. Posebni vlak se je ustavil samo na Ježici in pozneje v Trzinu, kjer so pričakovali vlak dečki in deklice s slovenskimi trobojnicami, pozdravljajoč skupščinarje z navdušenimi klici.

V Domžalah.

Vlak je dospel na domžalski kolodvor nekaj minut po 10. uri. Na kolodvoru so obsule grozdestne domžalske deklice in gospodične došle skupščinarje med zvoki »Lepe naše domovine« s cvetkami. Domžalski »Sokol« je pričakoval udeležence na veliki skupščini tudi na kolodvoru in odnotna podružnica »Družbe sv. Cirila in Metoda« je bila skoraj polnoštevno zbrana. Poleg tega pa je pričakovalo goste še mnogo rodoljubnega občinstva.

Na kolodvoru je pozdravil došle in pred vsem vodstvo Družbe predsednik podružnice in starosta domžalskega »Sokola« g. Andrej Slokar z besedami:

Blagorodni gospod prvomestnik,

velečlenjeni skupščinarji!

V čast si štejem, da vas v imenu tukajšnje podružnice »Družbe sv. Cirila in Metoda« pozdravljam kar najsrčneje. Družba sv. Cirila in Metoda je ono mogočno drevo, ki širi svoje veje preko vseh pokrajin, po katerih se čuje slovenska govornica. Mala vejica na tem plodonosnem drevesu je tudi naša mlada, skromna podružnica, zato si štejem v tem večjo čast, da ste si izbrali za svojo glavno skupščino ravno naše Domžale. — Srčno željo, da obrode sklepi današnje velike skupščine obilo sadu in prosper celokupnega našega naroda, vam kličem iskreno dobro došli!

Odgovoril mi je prvomestnik g. vladni svetnik Andrej Senekovič, zahvaljujoč se mi za prijazne besede. Prišli smo v Domžale, da razkrijemo rane na našem šolskem polju, da povemo, kako smo prisiljeni, na svoji lastni zemlji braniti svoje otroke pred potujčenjem, da razkrijemo, kako moramo sami skrbeti za svoje šolstvo in kake težave se nam stavijo na tem polju. Toda, nismo prišli samo tožiti, nismo prišli vzdihovati, prišli smo v prvi vrsti, da se medsebojno spodbudimo in da dobimo novih moči za nadaljni boj in za nadaljno delovanje, ki mora biti plodonosno, če služimo vsi plemeniti ideji Družbe. Če se bodo vsi Slovenci zavedali svoje dolžnosti, bo slovenska ideja zmagovala ne samo ob

obali Jadranskega morja, temveč tudi na severu.

Nato je izročila trojica deklic, in sicer Cilka Adamičeva, Minka Ravnikarjeva in Milka Slokarjeva prvomestniku krasen šopek cvetk in Cilka Adamičeva je izpregovorila sledeči pozdrav:

Velepoštovani gospod prvomestnik!

Pozdravljam vas in vse, ki ste prihiteli z vse naše slovenske zemlje v ta lep naš domski kraj, ki ga mi tako ljubimo, ker tudi po njem že stega tujec svoje roke, hoteč se ga polastiti. Sprejmite ta šopek kot znak našega iskrenega veselja, da vidimo tu v Domžalah vas in vse one, katerih združeno delo stremi za tem, da rešuje srca naše dece tam, kjer se je že veselil sovražnik našega naroda, da bo nalil vanje strup sovražstva do vsega, kar je nam Slovincem sveto. Bog živi vas in prekoristno »Družbo sv. Cirila in Metoda«!

Ko se je prvomestnik gosp. Andrej Senekovič s primernimi besedami zahvalil za pozdrav deklic in sploh dece, so odkorakali udeležniki skupščine v Domžale do »Sokolskega doma«.

Ob tej priliki bodi omenjeno, da niti od nemške strani, niti od klerikalcev ni bilo nobenega izzivanja. Presenetilo je tudi lepo število zastav, ki so bile razobešene na posameznih lišah, dasiravno seveda Nemci niso razobesili nobene zastave, pa tudi gotovi Slovinci, ki seveda s tem, da zastav niso razobesili, še niso hoteli pokazati, da nočejo biti Slovinci, so zastave obdržali rajši v podstrešju, kakor da bi bili pokazali, da v njih še ni izumrl ves narodni čut. Sicer pa je bilo število zastav v Domžalah za tamošnje razmere dosti čestno.

Pred »Sokolskim domom« se je ustavil spreved in deklice so obsule skupščinarje s cvetjem. Pri vходу v »Sokolski dom« je pričakoval goste podstarosta »Sokola« gosp. Tomaž Petrovec, ki je udeležnike velike skupščine pozdravil s sledečimi besedami:

Velepoštovani skupščinarji!

Ko je »Sokol« domžalski pred 2 letoma otvarjal s svoj dom, pozdravljal je z iskrenim veseljem svoje brate, ki so pohiteli k njemu iz vseh slovenskih logov in gajev. Istotako radostnim srcem pozdravlja danes vodstvo in odposlanec »Družbe sv. Cirila in Metoda«, one družbe, ki si je stavila vzvišeno prelopo naloge, da otmilje naš najdražji zaklad, našo dečo, iz rok onih, ki jo žele odtrgati slovenskemu rodu in domu. Došli ste k nam iz vseh krajev, kjer odmeva slovenske pesmi glas, vsi z željo v srcu, da sodelujete pri današnji skupščini, ki ima namen začrtati jasno pot, po kateri bo hodila Družba v bodočem poslovnem letu, da čim več koristi slovenskemu narodu.

Z iskreno željo, da živi, raste in procvita naša miljenka, »Družba sv. Cirila in Metoda«, vas kar najsrčneje pozdravljam in vam kličem krepke sokolski »Na zdar!«

Prvomestnik vladni svetnik g. Senekovič se je zahvalil podstarosti za njegov pozdrav naglašajoč, da vršita Družba in Sokol podobna dela v slovenskem narodu. Oba stremita za razvojem naroda. Družba ima nalogo, da ohrani narodu najdražji zaklad, dečo, v šoli, Sokol pa ima nalogo, da krepki slovensko mladino telesno, da jo vzgoji k vztrajnosti, energiji in značajnosti, da vzgaja krepke, neomahljive, vztrajne značaje. Vredna druga sta si Družba in Sokol v svojem delu. Vzoredno nadaljujmo svojo pot v probu in krepitve našega naroda, zato vam kličem krepke »Na zdar!«

Poročilo o skupščini sami smo morali zaradi pomanjkanja prostora preložiti za jutri, ker zadeva s tem na svoji veliki aktualnosti trpi.

Popoldne se je razvila na obširnem, primerno okrašenem vrtu g. Slokarja velika

Ljudska veselica,

ki jo je priredila domžalska cirilmetodova podružnica. Ob strani so bili improvizirani paviljoni, v katerih so stregle gospe in gospodične iz Domžal in bližnje okolice, zlasti iz Mengša. V paviljonu za vino so stregle: ga. Josipina Adamičeva in gđ. Pavla Javorškova, Gabriela Jankovičeva ter Alojzija Jankovičeva, v paviljonu za jestvine ga. Blažena Šetinova, gđ. Ema Petrovčeva in Ivana Javorškova, v paviljonu za pivo ga. Marija Pirčeva in gđ. Franciška Potočnikova, Julka Janežičeva, Marija Vajtova in Alojzija Adamičeva, v kavarni ga. Mimica Hemulova, ga. Milka Rešova, ga. Mila Svetčeva in gđ. Klotilda Kunaszova in Anica Petrovčeva, v slaščičarni

gđ. Kriglova, Anica Gerčarjeva in Fanica Šlebirjeva pri cvetlicah, razglednicah in v trafiki gđ. Pepca Javorškova, Anica Kraljeva, Marija Osredkarjeva, Zora Flerinova, Mimica Kirharjeva, Cilka Adamičeva, Rezika Kraljeva, Pepca Vajtova, Pepca Kirharjeva, Pavla Cerarjeva in Marija Rodetova.

Neumorno je svirala cel popoldan domžalska godba in I. slovensko pevsko društvo »Lira« v Kamniku je kljub naporom nedelje v priznanje vredni požrtvovalnosti prihitelo v Domžale ter zapelo na vrtu sledeče pevske točke z veliko dovršenostjo pod vodstvom svojega pevovodje g. Steleta:

Anton Foerster: »Gorenjci« iz opere Gorenjski slavček.

Franjo Gerbič: Spomin in up.

Anton Foerster: Povejte ve plnine.

Fran Florjančič: Tu rastejo cvetke z doline.

Anton Foerster: Napitnica.

Iv. pl. Zazc: Crnogorac Crnogorki.

Petje je želo mnogo zaslužene pohvale skoraj tisočglavega občinstva. Podružnici je stal ob strani tudi čvrsto napredujoči domžalski Sokol ter ga. Podkrajškova iz Ljubljane, ki je s svojimi bogatimi izkušnjami mnogo pripomogla, da je veselica tako krasno uspela in da bo ostala v lepem spominu vsem udeležencem, ki so se večidel vrnili v Ljubljano šele z večernim viakom.

Dogodki na Balkanu.

Srbi vsem naprej!

Z zavistjo zre marsikatera velsila na junaško Srbijo, ki je ostala kljub velikanskim žrtvam dolgotrajni vojni, prva država na Balkanu, oziroma se je povzpela iz zaničevane in omalovažene države do prve vloge na Balkanu. Komunska sicer zahteva za sebe nekako posebno stališče, toda nobeden ne more, ce ga ne slepi strastno sovraštvo do Srbije, odreči Srbiji prednosti pred vsemi drugimi državami. Komaj je bil razglašen mir, še ni bilo odloženo orožje, že je stopila Srbija kljub velikanskim zaprekam in težkostem na gospodarskem in kulturnem polju na prvo mesto na celim Balkanu in danes lahko trdimo, da je ni države na celim kontinentu, ki bi mogla izvršiti v tako kratkem času, kar je izvršila Srbija v par dneh. Povsod se je že pričelo redno življenje in dasiravno se še vedno vidijo na vseh koncih sledovi grozne vojne, vidimo povsod tisoč in tisoč rok, ki se trudijo izbrisati bridke spomine in predvsem pripraviti srbske sinove na novo, še resnejše delo, kakor je krvavo delo vojne. Trgovina, obrt, rokodelstvo, veda, vse se je vrnilo na svoje mesto in že se je pričelo delo. Vsak dan nam prinaša na teh poljih novih presenečenj. Če smo slišali o velikanski gospodarski moči Srbije, ki svojega izvoza niti v vojnem času ni ustavila, se moramo čuditi sedaj, da je dovoljen sedaj iz Srbije tudi že izvoz žita in krme. Malo rok je ostalo doma, da so obdelale zemljo, toda zdi se, da so se te roke podvojile in potrojile. Vojna pomeni navadno gospodarski ruini prizadetih držav. Zlasti agrarne države so mnogo trpele pod vojno. Tega pa ne vidimo pri Srbiji. Gotovo so izgube poedincev, zlasti trgovcev in obrtnikov, velikkanske. Zato si bodo ti sioji le počasi opomogli, v celoti pa lahko trdimo, da Srbija gospodarsko ni trpela toliko, kakor katerakoli druga država na Balkanu. Da se vračajo v Srbijo povsem normalne razmere, nam dokazuje tudi dejstvo, da se prične v ponedeljek že na vseh srbskih železniških progah reden promet.

Srbija in Črna gora.

Naši diplomati sanjajo še vedno o sporu med Srbijo in Črno goro. Dobrodošel bi jim bil tak spor, ker so že pozabili, da naše vojaštvo ne stoji več v Bosni in Hercegovini. Naši diplomati vidijo še vedno vse polno bajonetov in pušk in bi radi videli naše vojake v Belgradu in Nišu, tudi na Cetinju in gotovo tudi v Skadru. Potem bi seveda ne veljal več princip: Skader svobodni Albaniji.

Brez dvoma skonstruirana je tedaj vest, da so prebivalci Plevlje in Peči poslali srbski vladni memorandum, v katerem protestirajo proti priklopitvi teh mest k Črni gori. Zlasti del te brzojavke, ki pravi, da so pogajanja med Srbijo in Črno goro popolnoma prekinjena, ni zelo verjeten. In če bi bila tudi ta pogajanja prekinjena, vendar to še ne dokazuje, da triumfira diplomatska modrost raznih Prochask in Wagnerjev. Zelo verjetno je, kar pravi brzojavka iz Zagreba, ki trdi, da se bodo vprašanja, ki vise med Srbijo in Cr-

no goro, vsaj za širšo javnost odgovdila do jeseni, ker nobena vlada noče teh vprašanj že sedaj rešiti na vrat na nos. Preveš gre Srbiji in Črni gori za to, da se ustvari prav ozka zveza med obema državama. Ustvaritev take zveze naravno ni lahka stvar in so tudi pogoji ravno za zvezo med Srbijo in Črno goro zelo komplicirani. Zlasti Avstro - Ogrska je vprašanju srbsko - črnogorske zveze iz vzrokov svoje balkanske politike zelo nenaklonjena. Naravno je tedaj, da hoče srbski ministrski predsednik vsled tega najprej urediti razmerje Srbije napram sosednji monarhiji in utrditi to razmerje, da s tem odstrani glavne težkoče za rešitev celnega srbsko - črnogorskega problema in da ustvari trdno podlago za bodočo zvezno politiko.

Tu pa prihaja zopet na dan konjsko kopito. Avstrijski diplomati se ne morejo odreči svoji vlogi kot Mefisto, kateremu je naša država na milost in nemilost izročena. Naravna zveza med Srbijo in Črno goro bo de te naše »diplomate« tako v oči, da bi najrajši zpet poslali stotisoče bajonetov v Bosno in Hercegovino. Ko so se Črnogorci borili na Tarabošu, je prišlo to vprašanje na dan in sedaj se pojavlja zopet. Takrat bi bila pustila avstrijska diplomacija Črnogorcem tudi Skader, seveda ničesar drugega, kakor samo Skader, če bi bila Črna gora odstopila Avstriji goro Lovčen, tako da bi bili avstrijski topovi gledali na črnogorsko glavno mesto. Tedaj se je Črna gora rajši pod pritiskom velsil odpovedala Skadru, kakor da bi bila pripustila, da zgradi Avstrija tik ob njeni meji velikansko trdnjavo, večno grožnjo za Črno goro. Prihranila pa je s tem avstrijskim davkoplačevalcem milijone in milijone, ki bi se bili izdali za zgradbo trdnjav in zopet milijone in milijone, ki bi se bili izdali za preustrojitev Boke Kotorske v vojno pristanišče prve vrste in za nove dreadnoughte, križarke, torpedovke, podmorske čolne in kakor se že imenuje to morske pošasti. S tem, da se je Črna gora odpovedala Skadru, pa je bila tudi avstrijska zahteva po Lovčenu enkrat za vselej odbita in avstrijska diplomacija ne bi bila smela nikdar več priti s tako zahtevno. To je pravilo poštenosti in odkritosrčnosti. Naši diplomati pa so drugega mnenja. Sedaj bi bili zadovoljni, da skleneta Srbija in Črna gora tudi najožjo zvezo pa samo pod tem pogojem, da odstopi Črna gora Lovčen Avstriji. Lahko rečemo že naprej, da iz te moke ne bo kruha, lahko pa trdimo tudi, da bo slej ali prej, če ne v obliki uniije, pa v drugi obliki, prišlo do zveze med Srbijo in Črno goro.

Grška in Turčija.

Grški zunanji minister Damas je odpotoval v Lutraki, da izroči ministrskemu predsedniku Venizelosu končne grške predloge glede obnovitve diplomatskih zvez med Grško in Turčijo. Preostajala je namreč rešitev samo dveh vprašanj, namreč vprašanje vakuških posestev in narodnostno vprašanje. Turški delegat Rešid beg je odpotoval v nedeljo v Carigrad, da predloži porti ta načrt. V Atenah so mnenja, da bodo vsa ta vprašanja rešena še pred potekom štirinajstih dni.

Revizija bukaškega miru.

General Savov je izjavil, da bo Bolgarska vsekakor obstojala na reviziji bukaškega miru glede Kavale. Bolgarska ima baje tozadevno Rusijo, Angleško, Avstro - Ogrsko in Italijo na svoji strani. Samo Francoska podpira Grško. (In Nemčija?) Nadalje je izjavil general Savov: Če bi bili sedaj pripravljeni, bi zavzeli Kavalo v par dneh, toda tudi če odpovedo velsile, bo vojna zaradi Kavale v štirih do petih letih zopet izbruhnila.

Bolgarska in finance.

Iz Budimpešte poročajo, da je zunanji minister grof Berchtold poslal ogrskemu finančnemu ministru dr. Teleszyju noto, v kateri je baje označil udeležbo avstrijskega in ogrskega kapitala pri kritju bolgarskih finančnih potreb kot v političnem interesu monarhije ležeče. Ogrsko finančno ministrstvo bo zdaj najbrže sporočilo bankam, da vlada nima principijalnih pomislekov proti udeležbi kapitala na bolgarskem posojilu, če vsled tega ne trpe lastni gospodarski interesi. Podobno stališče bo najbrže zavzelo tudi avstrijsko finančno ministrstvo. Vsled prijaznosti avstrijske vlade je sedaj gotovo, da bo dobila Bolgarska od avstro - ogrskih bank predjem 30 milijonov frankov.

Roparska Albanija.

Komisije, ki imajo določiti albanške meje, se bodo že te dni konstitu-

irale, ker so vse države že imenovale svoje zastopnike.

Mednarodna kontrolna komisija, ki je dobila od konference veleposlanikov v Londonu desetleten mandat, bo imela v prvi vrsti nalogo, da tekom 6 tednov po zadnji seji veleposlaniške konference imenovanega albanškega kneza podpira z nasveti.

Medtem ima Albanija mednarodne mejne komisije, mednarodno kontrolno komisijo, vlado v Valoni, vlado v Draču, administracijski svet v Skadru itd.

Mednarodni administracijski svet je sedaj sklenil, postaviti še eno komisijo z nalogo reorganizirati policijo in orožništvo. Komisija bo sestavljena iz po enega avstrijskega, angleškega in italijanskega častnika pod predsedstvom avstrijskega častnika, ki mora biti v činu najvišji.

Pogajanja v Carigradu.

Bolgarski delegat general Savov se je izrazil, da je zelo zadovoljen z imenovanjem Talaat bega za turškega zastopnika ter je izjavil: Stara znanca sva in se bova kmalu sporazumela. Kar se tiče mejnih vprašanj, se bodo še pokazale težkoče, v Carigradu pa si morajo biti svesti, da imata Turčija in Bolgarska velik skupen interes. Srečavamo se v nepremostljivem sovraštvu napram Grški.

V poučenih turških krogih se zatrjuje, da bo Turčija na vsak način vztrajala na posesti Odrina in železnice iz Carigrada v Odrin ter onih strateških točk, ki so važne za to železnico. Pač pa bo priznala Turčija Bolgarski trikot na severu Lozengrada, ki bo segal ob Črnem morju do Jušade. Kako mešetanje ali pogajanje bi bilo brezuspešno. Turčija zahteva Dimotiko, Ortakej in Lozengrad.

Pariški »Temps« piše iz Carigrada: Sporazum med turškimi in bolgarskimi delegati se bo dosegel najbrže brez večjih težkoč. Bolgari so sedaj prepričani o nemogočnosti Turčijo odvrniti od njenega stališča. Zato se bodo uklonili zlasti v upanju, da dobe pomoč za reklamacije proti Srbiji in Grški. Sedaj ne gre več za Odrin in Lozengrad, marveč za Kavalo in Bitoli.

Turki med seboj ali revolucija v Odrinu.

Iz Odrina prihaja preko Solije sledeča vest: Prvi dan bajramskih praznikov so se sestali vojni minister generalisimus Izetet paša, generala Huršid in Abuk paša ter mnogo drugih turških častnikov, v salonu konaka, da sprejmejo običajne čestitke povodom praznikov. Tudi Enver beg se je zglasil in čestital vsem, samo generalu Abuk paši ne, ker je njegov osebn in politični sovražnik. Huršid paša je skušal nasprotnike z ozirom na verske predpise bajramskega praznika prijazniti ter je skušal Enver bega pripeljati Abuk paši. Ko se je Enver beg upiral, je zaklical Abuk paša: »Pustite mi tega pušta! (Toliko kakor deček, ki se prodaja pohotnežem.) Od zločinca ne potrebujem čestitk!« Enver beg se je nato revanširal z enako krepko psovko »pesaveng« (sovodnik), nakar je Abuk paša ves razjarjen poskočil proti Enver begu in iz revolverja streljal na njega. Ena krogla je zadela Enver bega v roko in ga ranila. Zadevo so takoj naznanili v Carigrad, nakar je klečeplazka mladoturška vlada zapovedala, da se Abuk paši vzame sablja in general sam vtake v ječo.

Ko so prišli častniki, pripadniki komiteja k Abuk paši, da izvedejo povelje, so se uprli častniki njegove divizije njegovi aretaciji. Prišlo je do ljutega boja s sabljami in revolverji, pri čemer je bilo pet častnikov usmrčenih in kakih 20 častnikov ranjenih.

Vojni minister Izetet paša je dospel še isti dan s posebnim vlakom v Carigrad, da poroča o dogodku. Zdi se, da so tudi bolgarski delegati kmalu izvedeli za ta dogodek, ker se je izrazil eden izmed bolgarskih delegatov: Vemo, da traja strankarstvo v turškem častniškem zboru, tako v vojski, kakor v mornarici, naprej in upamo torej, da bo porta nam nasproti bolj popustljiva.

Demonstracije v Gorici.

Postajenačelnik Wieser se javno ponaša, da stoji železniški minister Forstner popolnoma na njegovi strani in da mu protestni shod, ki se je vršil pred kakim mesecem proti njemu, ni nič škodoval. Večkrat se je že pobahal, da sta Forstner in Hohenburger »stebra Nemštva v državi« in da jima je nemška propaganda na slovanskem jugu zelo po volji ter jo rada pospešujeta.

Za nedeljo so Wieser in njegovi ožji somišljeniki pripravili nekaj po-

sebnega, menda zato, da bi zaščitnikom nemške propagande napravili posebno veselje ter obenem pokazali Slovincem v Gorici nemško moč.

V Gorici obstoji nemško društvo državnih železničarjev. Pri društvu je sicer več kakor polovica Slovinccev, vendar je društvo povsem nemškega značaja. Za nedeljo je to društvo napovedalo veliko demonstrativno slavnost. Nemški nacionalci so hoteli s to slavnostjo pokazati svojo moč v Gorici in Lahi so jim šli pri tem na roko ter jim dali celo mestno godbo na razpolago.

Slovinci so pri okrajnem glavarstvu ugovarjali, da bi se dovolila javna demonstracija in glavarstvo je tudi prepovedalo baklado in nastop z zastavami ter dovolilo samo veselico. Vzlci temu je prišlo do demonstracij.

V nedeljo jutraj so se namreč pripeljali na to slavnost nemški železničarji s Koroške in Štajerske in v družbi z goriškimi korakali v mesto. Vzlci policijski prepovedi so razvili dve zastavi in šli v mesto nalašč ravno mimo »Trgovskega doma«, kjer je bil za tisto uro napovedan shod za slovenske šole. Nemci so se pred »Trgovskim domom« še nekaj obotavljali in izzivali, nakar je nastala velika demonstracija proti njim. Slovensko občinstvo je energično nastopilo proti nemskim izzivačem in jih poglalo stran, da so bežali v kinematograf in svojo zastavo izročili policiji.

Ko so bili Nemci poskriti v kinematografu, se je vršil shod v »Trgovskem domu«, ki je zlasti burno pozdravil ukaze princa Hohenloheja, po shodu pa so udeležniki z zastavicami v rokah odšli skupno iz »Trgovskega doma«. To je dalo povod policiji, da je naskočila na Slovence in jih začela razganjati. Zlasti policijski komisar Casapicola je bil ves besen in je rabil izraze, zaradi katerih se je šla posebna deputacija pri tožiti proti njemu na glavarstvo. — Končno se je policija z golimi sabljami lotila Slovinccev in jih razpodela.

Nemška manifestacija je bila seveda preprečena. Tiho so se Nemci splazili iz kinematografa, na veselem prostoru pa je vladala velika klavrnost in tudi udeležba je bila jako slaba. Ko so Nemci zvečer odhajali, so svoje zastave lepo skrili, spremljala pa jih je policija.

Nemci so ta dan spoznali, da vzlci Forsterjevi in Hohenburgerjevi podpori in potuhi Italijanov nemška drevesa v Gorici ne bodo zrasla do neba. V Gorici ni prostora za nemške demonstracije.

Izjava ruskega ministrskega predsednika.

Ministrski predsednik Kokovcev je sprejel zastopnika c. kr. brzojavnega korespondenčnega urada. Pred vsem se je sukal govor okrog razveljivega dejstva, da je potek političnih dogodkov mnogo pripomogel do popolnega sporazuma velsil, kar je zasluga ruskega ministrskega predsednika, ki je sprožil to misel v najbolj kritičnih dneh meseca februarja. Ministrski predsednik je konstatiral nato soglasanje ruskega in avstrijskega časopisja v balkanskih vprašanjih in naglašal zlasti zaslugo obeh vladarjev, da se je posrečilo odvrniti nevarnost svetovne vojne.

To izjavo imenujejo nekateri nemški listi velevažno. Čestitamo. Take fraze so prav poceni. In če mislijo dotični listi, da so sedaj oprane blamaže in laži raznih avstrijskih »Reichspost«, naj imajo to veselje. Tudi če bi bil Kania dobil kak ruski red, bi še ne bila nobena nesreča. — Malo kočljivo pa je, kar je govoril ruski ministrski predsednik o ruskem časopisju. Za te besede pa ga bodo že ruski časopisi sami prišli za jezik. Sicer pa je vse skupaj sama — voda.

Policijski šef zagrebški premeščen.

Sobotni zagrebški uradni list poroča, da je bil dosedajni policijski šef zagrebški Sporčić premeščen k deželni vladi. Obenem je bil okrajni predstojnik v Vitrovičici Iv. pl. Mravović imenovan za zagrebškega policijskega šefa. Odpoklicanje policijskega šefa Sporčića se pripisuje dejstvu, da so bili tekom enega leta pod njim izvršeni trije atentati na komisarja Čuvaja in na Skerleca. Sporčić je igral svoj čas zelo veliko in zelo značilno vlogo v škandaloznih velsizdajniških procesih. Njegovo korespondenco z glavno pričo Nastićem je odkril poslanec dr. Budisavljevič v saboru. Sporčić je imel pozneje pod banom Tomažičem in pod komisarjem Čuvajem zelo odlično mesto.

San Giuliano in grof Berchtold.

Rimski poročevalci »Secola«, poslanec Ciralo, priobčuje zelo živ članek o odpovedanem posetu italijanskega zunanjega ministra di San Giuliano pri grofu Berchtoldu. Ob enem vsebuje ta članek karakteristično sliko, kako je izgubila avstro-ograrska vlada že prav ves ugled celo pri državah, katerih ena je Italija. Članek namreč pravi: Mi, ki zunanjemu ministru nismo prihranili kritik, se veselimo, da ga moremo sedaj pohvaliti za energijo, ki jo je pokazal. Marchese di San Giuliano ne bo vrnil zunanjemu ministru grofu Berchtoldu obiska. V konsultu so zelo dobro rezervirani, toda dobro vedo, da je bil poset sklenjena stvar, da pa je pred par dnevi italijanski veleposlanik na Dunaju, vojvoda Avarno, sporočil zunanjemu ministru grofu Berchtoldu, da San Giuliano v tem trenutku ne more zunanjemu ministru vrtniti obiska ter je utemeljil ta korak z dekreti tržaškega namestništva, ki jih avstrijska vlada še ni preklcala. Ta avstrijsko - italijanski dogodek vzbuja splošno presenečenje in razumljivo je, da presenečenje na Dunaju ni bilo majhno, ker tam vzpričo vedne italijanske popustljivosti niso bili vajeni takih energičnih korakov.

Ciralo pravi nadalje: Začetkom libijske vojne smo imeli neljub dogodek s Francesco, sedaj imamo neljub dogodek z Avstrijo, ta pa je mnogo težjega značaja, ker ne gre samo za nesporazumljenja, marveč za dejstva, ki kršijo interes in dobri glas Italije. Ne ojačene vojne moči Italije, marveč diplomatske odločnosti nam je treba v takih slučajih. Mi tedaj prekinemo vpludno razmerje. Obisk v naprej enkrat za vselej odreči, ni mogoče med možni poštenega duha, dokler obstoja še upanje, da bo Avstrija popravila svojo napako. Avstrija se pač ne more pritožiti, da se je odpovedal ta protibisk, ker imamo z avstrijske strani pričakovati še enega protibiska.

Tudi »Corriere della Sera« poroča iz Rima, da je napravila v političnih krogih odpoved obiska najboljši vtisk in tudi ta list soglašja s »Secola« v trditvi, da je obisk izostal samo zaradi tržaških dekretov. List končno upa, da bodo na Ballhausplatzu kmalu prišli do spoznanja in da bodo merodajni krogi odstranili vzroke nesoglasja.

Pričakujemo od naših vladnih krogov, da bodo tudi v tem slučaju stisnili rep med noge. Ta zavest, da nimamo pričakovati od naše vlade ničesar drugega kakor žonglerske umetnosti, je pikra za vsakega pravega avstrijskega patrijota. Naš zunanji minister grof Berchtold menda spi, ali pa so ga karikature po raznih listih že tako zmešale, da ne ve na tako infamno predznak odgovora. Ali res naša politika ne sme biti nikdar realna in se mora opirati na eni strani na Nemčijo, na drugi pa na Italijo? Ali smo res že tako slabi, da nam lahko dajeta z ene strani cesar Viljem, z druge pa di San Giuliano zaščitnice. Naj ostane di San Giuliano lepo doma, saradi tega se vendar ne bomo postavili na glavo. Če pa se hoče vlada ukloniti tudi sedaj Italiji, naj bo vsaj ers enkrat radikalna, naj da hrce vsem svojim uradnikom in nastavi same privaundance. Grof Berchtold pa naj da svoj portfelj di San Giulianu; končno bo slečenemu, tepenemu, opijevanemu Avstriju vse eno, ali se piše njegov zunanji ministr Joki ali Makako.

Nemški rokodelski shod v Chomutovu.

Te dni se je vršil v Chomutovu nemški rokodelski shod, ki se je baval pred vsem z vprašanjem delavske zveze. Nemci zahtevajo, kakor je izvajal dvorni svetnik dr. Vetter tudi inicijativno delavskega gibanja za sebe. Ubogi socialni demokrati, ki jim Nemci niti njih ideje ne puste pri miru! Tega pač ne bo tajil prav noben pameten človek, razen kak hofrat, da so delavska vprašanja prvi sprožili delavci sami. Pa naj ima hofrat tudi veselje. Kakšna udeležba je bila na tem shodu, kaže že dejstvo, da poročajo nemški listi, ki imajo na nosu vedno povečevalna stekla, da jih je bilo nad 2000. Od trgovinskega ministrstva je bil navzoč sekcijski načelnik Müller, na katoliškem shodu v Ljubljani, kjer je bilo z istim povečalnim steklom pogledano, 20 tisoč katoličanov, pa ni bilo ministra za bogočastje! Največ je bilo na rokodelskem shodu doktorjev, vsega skupaj 53 državnih poslancev, med njimi iz Celovca Lemisch in Sattler in iz Gradca Möschl in Hornung. Predsednik je bil Einspinner. In ta Einspinner je čutil potrebo, da se je takoj prav de-

belo zlagal. Pravil je, da so prišli zastopniki Nemštva z južne meje Nemštva pri Mariboru, Celju, za Vrbskim jezerom in ob wälsch (hotel je reči windisch) Sprachgrenze (prva laž, ker vendar segajo Nemci do Jadranskega in Egejskega morja). Če so prišli vsi ti odposlanci, ki reprezentirajo več kakor 150.000 nemških rokodelcev (tedaj več kakor tretjino cele Koroške samo z meje: druga laž) v Chomutov, naj bo ta vsemu svetu dokaz, da stoji Nemci v Avstriji v veselih in žalostnih časih vedno ramo ob rami. Govorili in čenčali so še drugi, zahtevali vsa javna dela za sebe, zaganjali se v socialne demokrate in zvečer so svečano jedli. Poslanec Wolf je naglašal pri tem, da si hočejo zgraditi Nemci svoj kulo, rekel je Blockhaus, na Češkem, ki bo obenem pravi vigvam za nemški »Nationalverband«. (Heil! Heil!) Steinschauer, ki je slučajno krojač, bi imel rad sam uniformiranje častnikov in vojaških uradnikov in o jerum — celo to se zgodilo, da so zahtevali klub San Giulianu, da se morajo celo v stavbni stroki upoštevati samo tuzemci. To velja seveda tudi za »Deutsches Gebiet Triest«. Kljub temu, da je bilo navzočih mnogo odvetnikov, se niso ustrašili protestirati proti temu, da bi smeli biti odvetniki v obrtnem sodišču. Delavska knjižnica naj ostane v veljavi. Zavzeli so se za peke, za reformo zavarovanja proti nezgodam in končno je konstatiral predsednik Einspinner, da je bilo z 744 pooblastili zastopanih 178.380 obrtnikov. Zlagal se je torej zopet, ker je vendar samo iz njegovega okraja bilo 150 tisoč. Na Dunaju bodo seveda vsemu temu verjeli in Nemec bo dobival naprej vsa dela, ker so Nemci v odrešenem Chomutovu sklenili tako. In končno sta dobila tudi nekaj pohvale dr. Peter von Rosegger (von se črta) in Otokar Kernstock, ker bodo nemški obrtniki na Češkem, Štajerskem, Koroškem in Kranjskem mnogo zaslužili pri šulferajnskih stavbah. Made in Austria.

Vsenemci v Vratislavi.

Dne 6. septembra so se zbrali vsenemci v Vratislavi, kjer so dali avstrijskim Nemcem lekcije. Balkan in Maroko sta prišla prva na dnevni red. Avstrijski Nemci so stali v balkanski krizi na strani svoje države (kot vojaki?) samo, ker so vedeli, da s tem koristijo Nemštvu, sicer bi se bili seveda uprli. Zunanja avstrijska politika pa se je izkazala za popolnoma zavoženo, kakor je tudi notranja politika zavržena, vsled tega je Avstrija izgubila ves svoj mednarodni ugled. Zato je morala Nemčija ojačiti svojo vojsko in Avstrija ji mora slediti. Vse to pa ne bo pomagalo. Ravno tako, kakor pa se je Avstrija blamirala na Balkanu, se je blamirala Nemčija v Maroku. Konstatirali so, da svet še ni popolnoma nemški in da še ne kaže odnehati v boju.

Bosna.

»Srpska Riječ« priobčuje načrt poslanca Skrskića glede ustanovitve nove saborske večine iz vseh treh veroizpovedanj, ki naj bi zajamčila delazmožnost sabora. Načrt se opira na politične, socialne in gospodarske potrebe Bosne ter naglašja, da se konfesionalna razdelitev dežele samo umetno vzdržuje kljub medsebojni konfesionalni toleranci. Podlaga nove saborske stranke naj bo priznanje enotnosti in enakosti Hrvatov in Srbov ter prijateljskih odnošajev napram mušlimanom. — Srbski poslanci pa morajo imeti v srbskem vprašanju pristo roko. Načrt zahteva tudi revizijo ustavnega statuta v smislu razširjenja ustave, obenem pa tudi rešitev državno-pravnih vprašanj in upravne reforme. Končno zavrača list trditve, da bi imeli politiki, ki stoje za tem listom, namen, ustanoviti vladno stranko.

Štajersko.

Iz justične službe. Okrajni sodnik Avgust Modriniak v Mariboru je imenovan za svetnika deželnege sodišča.

Razpisano je na štirirazredni ljudski šoli v trgu Muta, 2. plačilni razred, mesto definitivnega učitelja ali učiteljice. Prošnje do 30. septembra.

Iz Maribora. Dijaki in dijakinje, ki želijo v Mariboru imeti dobra stanovanja ter hrano pri poštenih slov. družinah, naj se obrnejo tozadevno na Slov. trgovsko društvo, oziroma na papirno trgovino V. Weixl v Mariboru, kjer so naslovi takih družin brezplačno na razpolago.

Iz Rajhenburga. Pri posestniku Kozoletu v Stolovniku je udarilo in zgorela so vsa poslopja do tal. Škoda je zelo velika.

Prvi uspeh Jugoslovanske strokovne zveze? V Skaloh pri Velenju so poskušali rudarji začetkom preteklega tedna stavkati. Rudniški lastnik je dal poklicati orožnike, ki so najbolj glasne rudarje ustrahovali. Te so seveda takoj odpustili in stavke je bilo konec. Škalske rudarje »organizira« klerikalna Jugoslovanska strokovna zveza. S kakim uspehom, se vidi iz tega slučaja.

Nova bolezen. V Ilirski Bistrici in v okolici pojavila se je neka nova vrsta bolezni. Bolnika prime nenadoma huda driska, obenem pa prične bruhati. To stanje traja 6 do 12 ur, na kar je kriza prestana. Skoraj v vsaki hiši se nahaja več bolnikov.

Slovenec deželnoosodni nadsvetnik g. dr. Fran Vovšek pri c. kr. okrožni sodnji v Mariboru je šel v pokoj. Njega mesto zasedel je po starim navadi kratkim potom neki Nemec v Gradcu, dočim se je pri c. kr. okrožni sodnji v Mariboru razpisalo samo mesto c. kr. okrajnega sodnika in še to le navidezno, dasiravno je za to mesto po starem načrtu že predestiniran neki nemškonacijalec c. kr. okrajni sodnik v Rogatcu dr. Oswatitsch. Dasiravno v Mariboru in njega okolici bivajo trije »slovenski« poslanci: Dr. Korošec, dr. Verstovšek in Pišek, ni bilo do sedaj ničesar slišati o tem, da se od slovenske strani dela za to, da bi to mesto dobil kak Slovenec, kojih je obilo na razpolago. — Čudimo se le, da se tudi pri sodnijah ni še upeljal napram slovenskim strankam oni sklep, na kojega so se sklicevali mestni očetje o priliki otvoritve novega dravskega mostu. — Tekom par let zginita bode itak »slovenščina« iz justične palače. — Zdi se nam pa, da se v pravosodnih zadevah postopa s Slovenci tako — kakor pri otvoritvi novega dravskega mostu, — po že naprej sporazumno s klerikalci določenem načrtu.

Iz Šmartna pri Slovenjgradcu. Proti volitvi občinskega odbora v Šmartnu p. Sl. G., dne 31. avgusta t. l., vložil je č. g. nadžupnik Janez Lenart in 11 njegovih kimovcev — med temi eden niti volilec ni — v nemško - slovenskem jeziku (!) priziv na c. kr. okrajno glavarstvo slovenjgrško in sicer: 1. Ker se je volitev razpisala na veliki svetek angelvarihov in se radi tega gg. duhovnika mista mogla med mašo udeležiti volitve; 2. da so se pred volilnim lokalom volilec sv. (!!) katoliške stranke usiljevale popisane glasovnice; — (komu le?) 3. da je občina Šmartin spravila svoje strankarske moze v cerkveni konkurenčni odbor (!!!); da cerkveni konkurenčni odbor ne stori svoje dolžnosti; 5. da cerkveni konkurenčni odbor in občina nočeta nič vedeti o pokopališkem redu. Za počit! »Da se ne bodo pred volilnim lokalom vsiljevali podpis, oziroma tudi prečrtavali, se c. kr. okrajno glavarstvo končno prosi, da pazi in posreduje c. kr. orožništvo.« Občinske volitve pod svetlimi bajonet c. kr. orožnikov, da ne bodo kdo drugače volil »kakor ukažejo častiti g. nadžupnik! To pa je že malo preturško! (Ali se tem možem ne kisajo že možgani?)

Drobne novice. Iz Šoštanja. V sredo ponoči je udarila strela v kozolec posestnice Marije Košan v Družmirju in ga užgala. Kozolec je v kratkem času zgorel. Škoda je nad 3000 K, zavarovalnina pa znasa komaj 1200 K. — Površan je čuvajski inšpektor v mariborski kaznilnici, Ivan Krušič, v 10. plačilni razred. — Toča je grozovito pobila okoli Feldbacha na Vzhodnem Štajerskem. Drevje je skoro čisto golo, poljski sadeži vsi zbiti. Toča je pobelila celo krajino, da je bila kot po zimi. — Imenovan je »glasoviti« namestniški tajnik Ferdinand Zoffal za vodjo okrajnega glavarstva v Lonsu. — Umrl je v Mariboru vpojojeni major Franc Brener, 86 let star.

Koroško.

Društvo slov. koroških akademikov in učiteljev »Gorotan« ima svoj redni občni zbor dne 14. septembra popoldne v hotelu Trabesinger v Celovcu. Slov. gostje dobrodošli!

Aretacija. V Volšperku so aretirali 45letnega trgovskega pomočnika in slikarskega pomočnika Gabrijela Haringa, ker se je dognalo, da je vlomil v stanovanje nekega ključavničarskega mojstra in ukradel več različnega. Povodoma aretacije se je obnašal Haring zelo sirovo in nasilno.

Nesreča na vojaški vaji. V Velikovcu je bil nastanjen povodoma vaj poskušne baterije poljskega havičnega polka št. 2 topničar Martin Pribitzer na nekem visokem skednju. Pribitzer je padel med spanjem s skednja in si je pretresel možgane. Poškodba je smrtno nevarna, pone-

srečena so odpeljali v celovško bolnišnico.

Požar tovarne. V nedeljo ob 5. zjutraj je izbruhnil požar v tovarni za železnino E. Veher v Milnem pri Beljaku. Ogenj je nastal vsled preveč zakurjene peči v sušilnici. Kljub takojšnji pomoči od strani več gasilnih društev, je tovarna skoro popolnoma pogorela. Škoda je zelo velika in krita z zavarovalnino.

Najdena utopljena. Dne 18. julija letos je videl ob Dravskem bregu pri Beljaku neki delavec gospodsko oblečeno žensko, ki je skočila preko nasipa v vodo. Istega dne je izginila žena železniškega oficijanta Karolina Beranek. Seveda so takoj sumili, da je samomorilka Berankova. Iskali so jo dolgo časa, toda zaman. Šele pred nekaj dnevi so našli utopljeno pri Grabstajnu. Truplo je bilo že tako segnito, da ga ni bilo več spoznati. Konstatirali so identiteto Berankove po koscih obleke in po uhanih.

Primorsko.

Vsenemški gosti v Trstu. Nemci v rajhu imajo tudi društvo in sicer jako močno in od vlade bogato subvencionirano društvo za pospeševanje nemštva v inozemstvu. To društvo ima močno zaslobo tudi med avstrijskimi Nemci. 14 članov tega društva je prišlo predčerašnjim v Trst, kjer so jih tržaški Nemci z vso svečanostjo prejeli. Spremljali so jih tudi zastopniki več nemških avstrijskih društev, kakor iz Koroške, Štajerske itd. Na veselici so se vrstili razni govori in nemške pesmi, kakor Bismarkova pesem, razne vsenemške pesmi in nato avstrijske nemške pesmi.

Nesreča pri goriški nemški slavnosti. Pri zaigajanju umetnega ognja povodom nedeljske slavnosti nemških železničarjev v Gorici, je eksplodirala raketa in je težko ranila dve osebi. Oba ranjenca so odpeljali v bolnišnico.

Najden utopjenec. Včeraš je potegnili pri Rubiji iz Soče truplo utopjenca. Kdo je utopjenec še niso dognali.

Nove pomorske zveze. Avstrijski Lloyd otvori z oktobrom novo brzovozno pomorsko zvezo, in sicer Trst - glavna pristanišča istrske in dalmatinske obali, Sv. Ivan Meduvanski, Drač, Valona in otok Krf. To zvezo bo oskrboval novo zgrajeni parnik »Baron Bruck«. Parnik bo vozil vsak teden dvakrat in ima na otoku Krf zvezo z grškimi parniki. — Ob enem se ustanavlja na Reki nova parobrodna družba, ki bo oskrbovala obrežni promet med Reko in istrskimi obrežji, in sicer samo s salonskimi parniki.

Italija zatajuje tržaške iredentiste. »Polaer Tagblatt«, o katerem smo že pisali, da je postal v zadnjem času vsled zasluge policijskega načelnika dr. Mlekuša v Pulju, ki se je nenadoma vrnil z dopusta, žrtve državnega pravdnika, ker je ta list, za katerim stoji cel vojaški tabor puljski, razkril neznozne razmere na puljski policiji, piše glede tržaških razmer z ozirom na znane odloke tržaškega namestnika sledeče: »Se se nočejo pomiriti italijanski narodno liberalni listi v kraljestvu italijanskem zaradi tržaških naredb, dasi so se po blagem izvajanju izvršilnih predpisov nasprotstva nekoliko ublažila. Posebno okolnost, da se priporoča naturaliziranje dotičnih Italijanov v Avstriji, kaže, da nikakor ne gre za kako osebnostno oškodovanje. (Res je, da gre za princip importiranja inozemcev Italijanov v naše najvažnejše obmejno mesto, za interes domaćinov in za interes cele države.) Za določene ukrepe, ki jih v oficijoznem Rimu dobro umejo in uvažujejo, kakor za lojalen način rešitve, se je zahvalil v imenu svoje vlade italijanski veleposlanik. A sedaj povzdigajo oni, ki naj bi bili pravzaprav zadeti, členi tržaške municipalitete, še bolj silno svoj glas, nego pa nam zveni od tam doli. Nič manj ne zahtevajo, nego da se naredbe popolnoma odpravijo, naredbe, ki se naslanjajo edino le na naše državne temeljne zakone, ki se jih trdno drži tržaško namestništvo. Tržaški mestni očetje čitajo med vrstami naredbe, da je udarec od strani zadan njim zaradi njihovih malo patrijotičnega in prikrito iredentističnega vedenja. (Značilno, zelo značilno za naše vrle laške patrijote). Od tod hrup in krič od te strani, ki mučno prizadeva oficijozne kroge v Italiji, ker v kraljestvu neradi čujejo (javne) pojave iredente, posebno, če prihajajo iz države zaveznika, in bi se hoteli tam doli izogibati celo videzu, kakor da reklamirajo kako pripadništvo.« — K temu priobčujemo še par značilnih stvari. Pri raznih mestnih podjetjih v Trstu so se morali najboljši domači tehniki umakniti in zapustiti svoje rodno mesto, da so napravili prostor

Italijanom iz Italije, torej tujim državljanom. — Puščica, ki je zadela laške magistratovce v Trstu ni bila namenjena Italiji, marveč onim elementom v Trstu, ki na škodo avstrijskih državljanov zakotno tržijo z javnimi uradi. — Glasom zakona je nameščati v javne službe doslužene podčastnike, torej tudi v občinske službe. Kvalifikacija avstrijskega podčastnika zadošča že, da pri tržaški občini ne dobi niti mesta sluge, dočim jo dobi brez vsake ovire kak dosluženi italijanski podčastnik. Vratar na mestnem magistratu in dne 1. julija 1913 novoimenovani vratar v tržnici za ribe sta bila doslužena laško kraljeva karabinerja. Za ta dobro dotirana mesta je prošlo veliko domačinov, ki pa so bili vsi odklonjeni. Podobnih slučajev bi lahko navedli nebroj. Dovolj je povedano, če se lahko konstatira, da ima danes mesto Trst nameščenih 5000 regnicolov. — Da se vrnemo zopet k izvajanjem »Polaer Tagblatt« podudarjamo, da se ne strinjamo docela z njegovimi izjavami; posebno kar se tiče korektnega postopanja Italije. Značilno pa je, in to se lahko posname iz tega poročila, da mornariški krogi popolnoma odobravajo naredbe tržaškega namestništva.

Vlom v blagajno mestne plinarne v Trstu. V soboto ponoči okoli 11. ure je zbudil prvega slugo mesne plinarne v Trstu Bidolija zvonec, ki je zvezan s plinarno. Bidoli je vstal, poklical ženo in napolila sta se oborožena s samokresi v blagajniško sobo. Došedši pred sobo sta zagledala v nekem kotu osebo, ki se je skrivala. Žena je odprla luč, Bidoli pa je stopil proti neznanu s samokresom namenjenim nanj. Nočni obiskovalec se je takoj udal, Bidoli ga je zaklenil v blagajniško sobo in poklical policijo. Ko je vstopil nadzornik tržaške policije znani Titz, je takoj spoznal tulca in ga smenjuje odgovoril: Dragi Micheluzzi, ali se vam je zopet ponesrečilo. Poznal ga je namreč, ker je Micheluzzi prišel iz štiriletnega zapora tudi zaradi poskušnega vloma v neko blagajno. Prišel je pred par dnevi iz ječe. — Preiskovalna komisija je našla blagajno že popolnoma navrtno in Micheluzzi bi bil lahko odnesel ves denar kar ga je bilo v blagajni. Bilo je 36.000 K. Našli so tudi posebno orodje za vlom Wertheimskih blagajen, in sicer ravno tako, kakoršnega so napravili pred dvema letoma kaznenci v Kopru. Vlomilec je prišel v urad že ob 2. popoldne in se je skrivil v neki dimnik. — Preiskava je dognala, da je moral imeti Micheluzzi vsaj enega pomagaga, ki dobro pozna razmere v uradu mestne plinarne. Kot njegovega sokrivca so aretirali inkasanta mestne plinarne Ivana Calligarisa.

Dnevne vesti.

+ Seja občinskega sveta ljubljanskega. Prva seja občinskega sveta ljubljanskega po počitnicah se vrši prihodnji torek, dne 16. septembra.

+ Deželna elektrarna na Završnici. Zadnji čas so prišle o deželnih električnih napravah lepe stvari na dan, tako lepe stvari, da kar kriče po državnem pravdniku in po kriminalu. Gospod Tomo Pavšlar je bil vedno zvest pristaš klerikalne stranke in ji pripada tudi danes, saj posamezni izkoriščevalci se niso stranka in če se gospod Pavšlar bori proti posameznikom, se s tem še ni izneveril stranki. Porabil je gostoljubnost našega lista, ker je to pač najbolj razširjen in najbolj čitan slovenski dnevnik in mi smo mu izkazali gostoljubnost toliko raje, ker se bori ne le za svoje pravice, nego tudi za splošni blagor cele dežele. V teh člankih, ki jih je gospod Pavšlar doslej priobčil, so razkrile take stvari, da se ljudem kar lasje ježe. Že kar je gospod Pavšlar doslej razkril, smrdi do neba... Kdo ve, kaj še vse pride. A namesto da bi prizadeti klerikalci tožili, namesto da bi stopili pred sodišče in zahtevali, naj gospod Pavšlar dokaže svoje strašne obdolžitve, ali pa naj bo kaznovan, so zlezli pod klop. Kakor se na obdolžitve gdc. Kamile Theimerjeve niso upali tožiti, tako se tudi zaradi obdolžitve gospoda Pavšlarja ne upajo. Pod mizo morajo čepeti in še geniti se ne smejo. Ker se pa že o tej stvari ne upajo ziniti, si olajšujejo srce z bevskanjem. Tako so se v »Slovenec« spravili na — liberalce in pravijo, da liberalci hujkajo delavce in prebivalstvo, naj bi gradbo ovirali, da so liberalci najeli požigalce, ki so neko barako zažgali in da so liberalci najeli nekega zločinca, da je narezal vrvo voza za prevažanje kamenja, vsled česar se je vrv pretrgala in je voz z vso silo zdrčal navzdol ter je je srečen slučaj, da se ni zgodila nobena nesreča. To vse so storili liberalci, pravi »Slovenec«. Zdej le še

čakamo, kdaj bo v »Slovenec« brati, da so liberalci prevrtali zemljo tako, da voda iz Završnice v Ameriki ven teče, vsled česar bodo morali klerikalni prvaki z lastnimi oslovskimi močmi gnati električno napravo. Toda — šalo na stran. Kaj so klerikalci v taki tinti, da si ne morejo drugače pomagati, kakor s takimi budalostnimi natolevanji? Če se je pri Završnici res vse to zgodilo, kar piše »Slovenec«, potem se bo to pri sodnji dognalo in bodo zločinci tudi kaznovani. Dolžiti pa tako pavšalno liberalce, da ti najemajo požigalce in zločince, to je samo infamija in nič drugega. Bodi klerikalcem ta tolažba, saj je dosti slaba, če pomislimo, da se ne upajo stopiti pred sodišče, ker vedo, kako bi jim tam vrat zavili.

+ Klerikalci kot prijatelji obrtnikov. Piše se nam iz obrtnih krogov: Čevljarji smo zdaj na svoji koži spoznali, kako prijatelji obrtnikov so klerikalci. Jezike imajo dolge in namazane, pa kar pride s teh jezikov, je sama laž in goljufija. Leto in dan gobežajo, da je treba obrtnikom pomoči in kar cede se ljubezni do obrtnikov kadar so kake volitve, če je pa priložnost kaj pobasati, takrat pozabijo na vse in planejo na tako stvar, kakor lačen volk na kost. Klerikalci škodujejo domačim obrtnikom, kjer morejo — to priča sto in sto slučajev, ki so bili že v časopisih in sto in sto drugih, ki so nam obrtnikom znani. Najnovejši slučaj je firma Kozina & Ko. Čevljarji v Ljubljani so se dobro spominjamo tistih časov, ko so nas klerikalci lovili v svoje mreže. Takrat so se delali velike prijatelje čevljarjev in da bi jim verjeli, so hudo rogovili zoper izvrševanje čevljarje obrti v prisilni delavnici. Oh, koliko je takrat imel govoriti gospod Kregar, kako je njegovo srce gorelo za čevljarje. Seveda smo verjeli, kajti če konkurenca prisilne delavnice tudi ni bila kdo ve kako huda, občutili smo jo le. Zdaj pa vidimo, da je bilo vse tisto čevljanje le hinavsko, da so nas ujeli na svoje litanice. Ravno tisti klerikalci, ki so toliko grmeli zoper prisilno delavnico, so zdaj skriti za firmo Kozina & Ko. Kako so se ti prijatelji obrtnikov hvalili, češ, glejte, rešili smo vas konkurenco prisilne delavnice, zdaj pa so nam s trdiko Kozina & Ko. navali na vrat tisočkrat hujšo konkurenco. Če nas je konkurenca prisilne delavnice žgečkala, konkurenca Kozina & Ko. nas bo ubijala; škoda, ki nam jo je delala prisilna delavnica, je bila primeroma neznatna proti temu, kar bo Kozina & Ko. Pa še nekaj! Trdiko Kozina & Ko. financirajo klerikalni denarni zavodi. Skrivajo se za imenom Kozina & Ko., da bi obrtniki ne spoznali klerikalnega prijateljstva do čevljarjev in da bi napredno občinstvo ne spoznali, da so za to firmo skriti najgrši klerikalci. Vsa Ljubljana ve, kako se tem denarnim zavodom godi. Deželni odbor jim je moral posoditi stotisoče dež. denarja, da jih ni vrag pocitral. Ta deželni denar — to so žulji srednjih stanov, to so tudi žulji obrtnikov, a s temi žulji obrtnikov ubijajo zdaj požrešni klerikalci nas čevljarje! Naj nam le še pride kateri teh sleparjev pridigovat o skrbi in ljubezni klerikalcev za obrtnike, — s kopiti mu bomo zabili usta. Vse pošteno misleče Slovence pa prosimo, naj podpirajo domačo obrt. Samo, če pojdemo drug drugemu tudi gospodarsko na roke, če bomo drug drugega podpirali s naročili, se bo okrepil obrtni stan in bo ž njim utrjeno slovensko meščanstvo.

— Op. uredn.: Sobotni »Slovenec« se je vsled ogorčenja, ki vlada med obrtniki, čutil primoranega, da se je potegnil za te klerikalne spekulante, ki hočejo z deželnim denarjem ugonobiti domače čevljarje. Kozina & Ko. je dokaz, kako klerikalci obrtnike sleparijo in ker se taka stvar ne da braniti, si je pomagal »Slovenec« z napadi na naš list. Ob sebi se razume, da taki napadi našega lista ne morejo doseči.

Kake reve so pač ti ljudje, da tja v en dan podpisujejo izjave, pa se jim še ne sanja, za kaj gre, tako uboštvo se zrcali v takem slepem podpisovanju! To je edino, kar more širšo javnost interesirati na teh ovacijah in izjavah!

— Himen. Gosp. Fran Perhanc, c. in kr. stotnik, se je včeraj poročil z gospodino Mici Štancarjevo s Krškega. Čestitamo!

— Poročil se je danes blaginjak Kmetke posojilnice g. Josip Malenšek z gđc. Marijo Ano Lavtarjevo. Čestitamo!

— Gospa Daniloša se je v nedeljo zvečer odpeljala v Ameriko, da si tamkaj poišče kruha, ki ga v svoji domovini po več kakor petindvajsetletnem delu za slovensko dramatikino ni več našla.

— Umrla je v nedeljo gospa Mici Podkrajšek, roj. Kastelic, inženirjeva soproga, po kratki, mučni bolezni na posledicah poroda. — Britko prizadetim rodbinam naše sožalje.

— Umrl je bivši tovarnar in posestnik parne pekarnice gosp. Julij Kanž, nekoč imetnik lepega premoženja, ki pa je pred več leti prišel v konkurz.

— Na I. dr. gimnaziji (v Tomarovi ulici) se v septembrskem roku učenci v I. razred ne bodo sprejemali, ker se je sprejelo že meseca julija zadostno število. Vpisovanje v II.—VIII. razr. se vrši 17. in 18. septembra dopoldne. Redni pouk se prične 20. septembra ob 8. Več pove naznanilo v šolskem poslopiju.

— V deželnem gledališču prirede bivši člani slovenskega gledališča v nedeljo, dne 14. t. m. predstavo. Igrale se bodo tri enodejanke. Tragedija iz ruskega življenja »Nihilistka«, velezanimiva in zabavna groteska »Satanova maska« in burka »Kdo je blazen?« Režijo vodi g. Milan Skrbinšek.

S Krakovskega nasipa. Sobotni »Slovenec« je z vidnim veseljem in s prirojenom mu škodoželjnostjo strmečemu svetu razbožal, da so zaprli »znanega« krojača Jakoba Košaka s Krakovskega nasipa, ker je svoji ženi grozil, da jo s sekuro ubije. V svoji preveliki gorečnosti za senzacije se je »Slovenec« grdo zaletel, ker s svojim poročilom postavil na sramotilni oder svoje lastne verne in zveste pristaše. Košak in njegova bojišča polovica sta zagrizena klerikalca ter roditelja pred tremi leti v Ormožu umrlega kaplana Jakoba Košaka in znane Slomškariče Marice Košakove, učiteljice na Viču, ki se bo gotovo lepo zahvalila svojemu trobilu za pozornost, ki jo je posvetilo njeni »krščanski« rodbini. Naglica ni dobra!

Esad Paša na Bledu. Te dni je prišel znameniti branitelj Skadra, Esad Paša s spremstvom (4 dame, mali fantek in en zamorec) na Bled in se je nastanil v hotelu »Louisenbadu«.

Nov poštni urad. Od 1. septembra t. l. posluje v Beli cerkvi na Dolenjskem poštni urad.

Dotična oseba ki je včeraj v ponedeljek, na vrtu pri »Novem svetu« vzela otročji suknjič, naj ga takoj izroči natakarcu na vrtu, ker bi se jo sicer ovadilo, ker njeno ime je znano.

Obe nogi si je zlomil 60letni posestnik Jakob Pernuš iz Sv. Ane. Sekal je hrast, raz katerega je padel in pri tem zadobil zgoranje težke poškodbe. Prepeljali so ga v deželno bolnico v Ljubljano.

Suha strela je udarila v kozolec posestnika Jerneja Drahslerja v Senčurju ter ga tako razbila, da so trske in trami daleč naokrog ležali.

Nečloveškega očeta Franceta Tepina iz Gorenj pri Primskem, o katerem smo zadnjič poročali, da je svojega 2letnega otroka takorekoč razrezal, odvedli so orožniki v soboto v zapor deželnega sodišča.

Jajca kradla je v soboto na trgu Marija Nachtigal, 44letna delavka neke kmetice iz Košare. Ko jo je lastnica opazila, je poklicala stražnika ter ji je potem odvzela ukradena jajca, katerih je bilo okroglo devet po številu.

Kragulj na trgu. Danes je bil na trgu naprodaj ustreljen kragulj. Prodajal se je za 2 K.

Na naslov merodajnih faktorjev! Zadnje čase so jeli pozno ponoči po Sv. Petra predmestju zopet kravalirati v vojašnico se vračajoči vojaki 27. pešpolka. Kravali so včasih taki, da občinstvo cele ure ne more spati. In če se kdo oglasi in jih posvari, dobi nazaj znane psovke. Ker so pa ljudje tudi tukaj počitka potrebni, da si zamorejo podnevi prislužiti za svoj kruh in pa za davke, s katerimi se vzdržuje vojaštvo, naj se merodajni gospodje na to ozirajo in napravijo red, kakršnega zahteva nočni mir in pa policijski predpisi. Ali hoče občinstvo samo posegati v delokrog varnostne oblasti, kakor se je to žal svoj čas že dogajalo. Storite svojo dolžnost vi c. kr. in c. in kr. faktorji!

Sreča v nesreči. Ko je v petek dopoldne delavka Petschauerjeva v nekem traktu v tobačni tovarni v III. nadstropju čistila okna in bila priviezana za varnostni jermen, je omahnila skozi okno ter v sredi višočine obvisela na vrvi med nebom in zemljo. Potegnili so jo naglo nazaj ter poklicali zdravnik, ki je pa konstatiral hudo prestrašenje ter jo poslal domov. Popoldne je bila že zopet dobra ter prišla na delo nazaj.

Kolo popustil. Minuli teden se je s kolesom pripeljal v neko gostilno v Kolodvorski ulici neki mlad človek, ki je kolo potem pustil ter brez naročila odšel, ne da bi se bil še povrnil nazaj. Znaki na kolesu kažejo, da je moral neznanec z njim kam zadeti ali je padel, vsled česar se je moral na desni roki močno poškodovati. Sumi se, da je bilo kolo kje ukradeno ter da je dotičnik v zvezi z večimi tatvinami koles, ki so se zadnji čas pripetile in ker ni mogel zaradi poškodbe voziti dalje, je kolo prepustil svoji usodi, samo da je on odnesel že ranjeno kolo.

Kinematograf »Ideal«. Danes se predvaja zadnjič krasni, velikanski film »Zaročenca«. Predstave ob 3., 5., 7. in 9., cene za 10 v zvišane. — Jutri »Pompadur«, učinkovita veselejša Nordisk Co. in pa drama »Razkrinkan«.

Izpred sodišča.

Duhovniško očetovstvo. V Nuoru v Sardiniji se je končal te dni jako zanimiv in pikanten proces, ki je podal javnosti zopet zanimivo sličico življenja katoliškega župnika in njegove 13letne ovčice Giovane Ledde. Župnik Merche v Nuoru je tožil namreč 18letno, sedaj ločeno Giovanno zaradi razžaljenja časti, ker ga je ta obdolžila očetovstva. Njen mož je namreč že par let v Ameriki. Pri prvi obravnavi je ponudila mlada grešnica dokaz resnice. Sodnik je dokaz resnice dovolil in tekmo pravde so se dognala sledeča fakta. Župnik Merche je kot 40letni duhovnik zapeljal današnjo krasno grešnico ko je bila le-ta stara šele 13 let, vendar že jako dobro razvita. Dekle se mu je udalo takrat, ker ji je duhovnik obljubil, da si zasluži s tem paradiz. Tekom občevarjanja, ki je trajalo čez 1 leto je dekle pač dobro spoznalo obljubljeni paradiz in je pustilo staro zapeljivca ter se poročila z mladim lepim fantom. Toda zakon ni bil srečen, dekle je bilo že preveč pokvarjeno. Mož jo je že pred 2 leti zapustil in odšel v Ameriko. Osamljena se je zopet pridružila stari zapeljivcu, katerega je ona hoče nočes, prisiljena vsled razmer, zopet sprejela. Čez leto po obnovljenem prijateljstvu je porodila otroka in izjavila, da je oče otroku župnik Merche. Ker pa zahteva zakon v tem oziru bolj natančni dokaz, in to celo s pričami, ki vzroke očetovstva lahko pod prisego potrdijo, se sodnik z njegovo izpovedjo ni mogel zadovoljiti, ker mlada, lepa obtoženka prič, ki bi to tako natanko dokazale seveda pri najboljši volji ni mogla dobiti. Več ne morem povedati, stene ne govore, dasi so blagoslovljene, tako je zaključila svoj govor. Sodišče jo je priznalo krivim zaradi razžaljenja časti g. župnika, prisodilo ji je najmanjšo kazen, toda vpoštevaje olajševalne okoliščine jo je pustilo na prostem. Župnik Merche pa se je obsodil sam. Ko je uvidel kako se cela stvar razvija, ko je slišal že dovolj svojih grehov, ki mu jih je javno vrglo v obraz zapeljano dekle, je zapustil dvorano pred razglasitvijo sodbe, ker je bil uverjen, da razum svoje časti za njega ni ničesar več za izgubiti v sodni dvorani. Zbal se je tudi množice, ki je bila navzoča pri obravnavi in ki se je silno zgražala nad starim zapeljivcem, ki si drzne svojo žrtev vleči še pred javni forum na obtožno klop, kamor spada pravzaprav sam.

Telefonska in brzojavna poročila. Gališka vprašanja. Dunaj, 9. septembra. Ker se vrši v najkrajšem času zborovanje poslancev Poljske ljudske stranke, so sklenili na Dunaj odposlati zastopnike, da naj bodo njih dunajski predlogi odvisni od odpravljenja v Galičiji obstoječih neznosnih razmer. Če se tem razmeram v kratkem ne odpomore, bi morala Poljska ljudska stranka skleniti opozicijo v državnem zboru celo potem, če bi ostal minister Dlugosz v službi.

Nemci se zopet pritožujejo. Praga, 9. septembra. »Prager Tagblatt« poroča z Dunaja: Pri zasedanju mest v deželnem pivovarniškem nadzorstvu se je Nemcem zopet zgodila krivica. Nastavljajo se

sedaj ženske iz čisto češkega ekspedita kot pomožne sile za ta inšpektorat.

Čehi na Moravskem.

Brno, 9. septembra. Okrajno glavarstvo v Brnu je razveljavilo znano odločbo v Zahrovici.

»Südmarka«.

Inomost, 9. septembra. »Südmarka« je imela tu svojo 24. glavno skupščino. Mesto je bilo okrašeno s frankfurtskimi zastavami. Pred glavno skupščino se je vršilo zaupno zborovanje, kateremu je predsedoval poslanec Wastian. Med predlogi ki jih je sprejelo zaupno zborovanje, se nahajajo tudi sledeči:

Predlog podružnice »Noreja«, da naj osrednje vodstvo s pomočjo podružnic in okrajnih zastopstev pripravi ustanovitev velike nemške naseljevalne banke.

Predlog okraja Kočevje, ki zahteva, da se delokrog vodstva tega okraja razširi tako, da ima z odkazom večjega deleža podpor možnost, razpolagati tudi z enkratnimi podporami.

Dunaj svari zopet pred ustanovitvijo italijanske pravne fakultete. Pod predsedstvom lokalnega odbora in dr. Hintnerja, svoječasnega profesorja na ljubljanski gimnaziji, se je vršil nato sprejemni večer.

Nova hrvaška stranka.

Zagreb, 9. septembra. Oba glasila hrvaško-srbske koalicije se bavita z vestmi o paktu med koalicijo in kraljevskemu komisarju ter označujejo tak pakt kot izmisljotino. Pokret piše, da te vesti razodevajo samo željo onih, ki žele tako rešitev. Koalicija je vedno naglašala, da je prej treba prostih volitev in da se hoče pogajati samo s strankami, ki bodo izšle iz takih prostih volitev. Neresnično pa je, da bi obstojal kakršenkoli pakt med koalicijo in katerokoli skupino unionistov.

Zagreb, 9. septembra. Vspricho vesti, ki jih razširjajo v zadnjih dneh nekateri listi, da namerava ustanoviti sekcijski šef dr. pl. Nikolić-Podrinški novo unionistično stranko, priobčuje »dr. Nikolić v organu Starčevićeve stranke izjavo, da on v tem oziru ni dal nobene inicijative in da on o tem sploh ničesar ne ve. Nasprotno je on mnenja, da je na Hrvaškem dovolj strank, toda premalo mož. Kljub tej izjavi pa se vzdržuje tu vest, da namerava dr. Nikolić ustanoviti novo stranko, ki pa se bo gibal med koalicijo. Dr. Nikolić je sicer član hrvaško-srbske koalicije, toda on ne pripada niti hrvaškemu niti srbskemu krilu, marveč je z grofom Kulmerjem divjak.

Rešitev hrvaške krize.

Zagreb, 9. septembra. O posvetovanjih eksekutivnega odbora hrvaško-srbske koalicije se varuje stroga tajnost. Kljub temu pa se širi med dobro informiranimi krogi vest, da gre pri tem v prvi vrsti za formuliranje želji, ki jih je izrazil baron Skerlec tekot pogajanj, ker namerava baron Skerlec v kratkem odpotovati v Budimpešto, da se posvetuje z min. predsednikom o končni rešitvi hrvaške krize. Želje koalicije se strinjajo v prvi vrsti glede vprašanja pragmatike. Ogrska vlada naj bi umaknila železniško pragmatiko in jo nadomestila z novo, ki naj bi ne vsebovala nobenih jezikovnih določb.

Kitajska in Japonska.

Petrograd, 9. septembra. Iz Tokija poročajo, da namerava japonska vlada zahtevati razen kazni za umorjene Japonce v Nankingu in odškodnino še posebne kompenzacije. Japonski ministrski predsednik je o tem poročal cesarju. Domneva se, če ne bodo imela tozadevna pogajanja s Kitajsko uspeha, da bo del XII. divizije odkorakal v Konah-Kokuro.

Tokio, 9. septembra. Ministrski predsednik izjavlja oficijalno, da smatra vlada za zadostno, če odpošlje dve križarki za varstvo Japoncev v Nanking. Vlada dementira, da bi hotela odposlati tudi drugo vojaštvo.

Petrograd, 9. septembra. Iz Tokija poročajo, da se pojavlja tam močno gibanje, da naj zasede Japonska Nanking in več strateških točk na Mongolskem in v Južni Mandžuriji.

Tokio, 9. septembra. Kljub policijski prepovedi se je vršilo v parku Stiba zborovanje, ki se je bavilo z dogodki na Kitajskem. Zborovanje je sklenilo pozvati japonsko vlado, da naj mobilizira.

Atentat na Japonskem.

Petrograd, 9. septembra. Iz Tokija poročajo, da je bil šef političnih zadev v zunanjem ministrstvu, Abé, napaden in težko ranjen. Časopisje je bilo prej Abéja zaradi dogodkov na Kitajskem vehementno napadalo. Atentator je Abéja zabodel z bodalom. Abé je podlegel svojim poškodbam. Atentat je bil izvršen od mla-

dih ljudi, ko se je Abé vračal s kolo dvora, kjer je bil sprejel bivšega poslanika Idjuina.

Rusija in Turčija.

Koi, 9. septembra. Oddelek ruskih vojakov pod generalom Didenkom, si je odšel zaradi spopadov med Kurdi in kristjani tja, se je zapletel v bližini Kalke, kjer je prestopil perzijska tla, v boj s turškimi četami. Po hudem štiriurnem boju so ruske čete pognale Turke v beg. Izgube Turkov so bile prav velike, na ruski strani sta bila dva vojaka ubita, šest pa jih je bilo ranjenih.

Dogodki na Balkanu.

V Trakiji.

Frankobrod, 9. septembra. »Frankfurter Zeitung« poroča, da so turške čete ubile pri Kirdžaliju enega bolgarskega polkovnika, dva stotnika in enega poročnika ter vzele Bolgarom 84 zabojev artilerijske in 70 zabojev inanterijske municije. Tudi Ksanti je zaseden od turških četash in že utrjen. Grki pošiljajo turškim četam municije v izobilju.

Carigrad, 9. septembra. Muzli-mani v Gumuldžin in okoliščini so proklamirali svojo neodvisnost ter postavili provizorično vlado.

Pogajanja med Turčijo in Bolgarsko.

Dunaj, 9. septembra. Včeraj so se pričela v Carigradu oficijozna pogajanja med turškimi in bolgarskimi delegati. Preko prvih začetkov pogajanja niso prišla. V meritornih pogajanjih so se pokazala taka nesprotstva, da so delegati sklenili sistirati pogajanja in poravnati difference privatnim putem. Če bo potem sporazum dosežen, se bodo pričela oficijozna protokolična pogajanja. Med tem se nadaljuje diplomatski boj na izvenkonferenčnih pogajanjih. Bolgari skušajo Turke zasnoviti s tem, da jim obljubejo entento za bodočnost in obračajo v tej bodočnosti oči proti Grški in Srbiji. Turčija na drugi strani nadaljuje igro intrig in in-scenira še nadalje proklamacija neodvisnosti krajev v Zahodni Trakiji. Turčija sicer pravi, da delajo to čete na svojo pest, toda tega jim ne verjame nobeden. Težkoče v pogajanjih so še tako velike, da dunajski oficijozni krogi priznavajo, da so nove komplikacije prav lahko mogoče.

Carigrad, 9. septembra. Vlada je prepovedala listom objaviti druge vesti o pogajanjih, kakor one, ki bodo od vlade oficijozno izdane.

Carigrad, 9. septembra. Na intervencijo bolgarske vlade glede dogodkov v Gumuldžini in Ksantiju je turška vlada odgovorila, da o takih dogodkih nima oficijoznih poročil.

Carigrad, 9. septembra. Včeraj se je vršila prva seja mirovne konference, ki je trajala od 1. popoldne poldrugo uro. Predsedoval je veliki vezir. Prihodnja seja se vrši v četrtek ob 3. popoldne. Turški delegati glede mej niso predložili konkretnih predlogov, bolgarski delegati pa zahtevajo, da naj se jim predlože precizni konkretni predlogi. Vršila se bodo sedaj privatna pogajanja brez protokolov. Prva taka seja se vrši danes zvečer v hotelu, kjer stanujejo bolgarski delegati. Bolgarski delegati izjavljajo, da so prepričani, da imajo Turki najboljše namene.

Bolgarska demobilizira.

Sofija, 9. septembra. Včeraj se je vršil tu ministrski svet, ki se je bavil z demobilizacijo zadnjih dveh letnikov, s čimer doseže bolgarska vojska normalno mirovno stanje.

Kraljevi poseti.

Belgrad, 9. septembra. »Politika« poroča iz dobro informiranih krogov: V jeseni se bodo vršili med Belgradom, Atenami in Cetinjem kraljevi poseti. Kralj Peter pride ta čas tudi na dunajski dvor.

Srbija in Grška.

Frankobrod o. M., 9. septembra. Da se dosežejo ožji trgovinski stiki med Srbijo in Grško, naj se ustanovi v kratkem srb.-grška komercialna banka v Solunu s podružnicama v Solunu in Pireju. Glavnico vplačajo grški bankirji.

Razne stvari.

* Eksplozija. Iz Prevala poročajo: Pri strelnih vajah na torpedovki »Pritik« je eksplodiral 75 milimeter-ski top. Dve osebi sta bili obiti, ena pa ranjena.

* Veliko neurje v Bombaju. Iz Bombaja poročajo: Pred tremi dnevi se je v Bombaju utrgal oblak. Utonilo je 150 oseb, ki so hoteli prekorajiti neki dotok reke Bea.

* Roparski napad. Z Dunaja poročajo: Včeraj ponoči je mesarski pomočnik Dončo Sibe, ki je šel pred kratkim prišel z Bolgarskega, napadel makedonskega prodajalca slaščic, Andjela Fodorjo, z revolverjem ter ga trikrat ustrelil, pa ni zadel. Sibe se je sam javil policiji.

Društvena naznanila.

Sokol na Vrhniki. V nedeljo je imela Vrhnika svoj dan. Sokol je razvil svoj prapor in slavje, ki se je vršilo tem povodom, spada med najlepše, kar jih je videla Vrhnika. V soboto zvečer je vrhniški Sokol v družbi z logaškimi prireditelji kumice gospe Lenarčičeve podoknico z obhodom in bakljado po Vrhniki, v nedeljo zjutraj pa so se začela zbirati sokolska društva. Po osmi uri je prihalo 38 Sokolov-konjenikov z dvema trobentačema iz Ljubljane, ki so se pridružili že zbranim Sokolom, da z godbo vred počakajo na poseben vlak iz Ljubljane. V impozantnem sprevodu je po sprejetju odkorakalo Sokolstvo z devetimi zastavami (ljublanskega, idrijskega, šišenskega, cerkniškega, postojnskega, logaškega, novomeškega, borovniškega in vrhniškega) s konjeniki in godbo na čelu na telovadišče. Ob 1. je bilo razvite zastave. Sokolstvo je korakalo v sprevodu po Vrhniki do Čitalnice. V sprevodu je bilo 20 konjenikov ljubljanskega Sokola, 18 konjenikov Sokola II. v Ljubljani, predsedstvo S. S. Z. (9) in novomeška župa (20), idrijska župa (38), Ljubljana I. (58) in Ljubljanska (128), skupaj ravno 300 Sokolov. Na odru pred Čitalnico je pričakovala kumica s svojimi družicami Sokole. Slavnostni govornik g. Lenarčič je pozdravil zbrane Sokole in drugo občinstvo in v jedrnatih besedah vspodbujal na delo v smislu sokolskih načel. Govorila sta za ljubljansko župo g. dr. Rupnik in za zvezo g. dr. Oražen, na kar se je izvršilo slovesno razvite zastave in je kumica g. Lenarčičeva izročila novo krasno zastavo praporščaku. Sokolstvo je na to v sprevodu odkorakalo zopet na telovadišče. Ob 4. popoldne je bila pod vodstvom načelnika g. dr. Murnika javna telovadba, ki je v vsakem oziru sijajno uspela in obudila občno občudovanje med mnogoštevilnim občinstvom. Po telovadbi se je razvila živahna nepriljudna zabava, ki je trajala, dokler ni bil čas za odhod na vlak. Vrhnika je imela lep dan: praznik je bil to zanj, praznik, ki ga ne bo tako kmalu pozabila, kakor ga ne bodo pozabili zunanji udeležniki. Ovacije, prirejene Sokolom, so pričale, kako globoko prodira spoznanje, da je sokolstvo organizacija, ki goji z narodno zavednostjo vred spopolnitev v telesnem in нравnem oziru, da je sokolstvo reprezentant narodne kreposti.

Vrtna veselica »Slavca«. Včeraj je priredilo-pevsko društvo »Slavec« vrtno veselico na vrtu restavracije Goršetove pri Novem svetu. Veselica je bila kljub več velikim narodnim prireditvam dobro obiskana, vrt je bil popolnoma napolnjen. Na dnevnem redu je bilo več narodnih in umetnih pesmi, katere je pel en oddelek moškega zbora, kajti veliko pevcev je bilo angažiranih pri raznih drugih narodnih prireditvah. Pevske točke so bile kljub temu prav dobre. Obenem se je zaključilo tudi keglanje za dobitke, ki je doseglo do 900 serij. Pri domači godbi se je razvil živahen ples in tudi srečolov z lepimi dobitki je imel obilo uspeha. Prosta zabava, ples in vzorna postrežba so veliko pripomogle k veselju razpoloženju udeležencev, lahko se reče, da se je veselica, kot običajno vse »Slavčeve« veselice, prav dobro odnesla, bodisi v finančnem kakor v moralnem oziru.

Croatia-Ilirija. Večraj popoldne se je vršila na ljubljanskem igrišču zanimiva nogometna tekma in sicer med rezervno Ilirije in med hrvaškim moštvo Croatia iz Zagreba. Croatia ima zelo močne igralce in velja v hrvaških športnih krogih za zelo simpatično in odlično izvežbano moštvo. Croatia je nastopila v Ljubljani včeraj prvič, in vsak, kdor je videl te čile, krepko rasle postave, si je obetal zanimivo igro med telesno tako razlikujočim se moštvom. Igra je bila res zanimiva in napeta. Naše mlado moštvo se je namreč izkazalo kljub ti diferenci, kot popolnoma doraslo svojemu nasprotniku, in to je gledalce iznenadilo, to je povzročilo napeto zanimanje za igro. Takoj, ko so namreč Hrvati to opazili, so postali precej brezobzirni in so hoteli uporabiti svojo fizično premoč. Toda to ne gre in to je uvidelo tudi občinstvo, ki je dalo večkrat duška svojemu nezadovoljstvu. Potek igre je bil sledeč: Prvi gol je padel v prid ljubljancem v 10 minutah, čez pet minut so vrnil gol Hrvati. V 36. minuti so dali Hrvati drugi gol. V drugi polovici igre so dali Hrvati v 20 minuti tretji gol, v 29. minuti je padel drugi in v 42. minuti tretji gol v prid ljubljancem. Končni izid je bil torej 3:3, neodločen. Ljubljanci so se odlikovali z odličnim napadom z vstrajnostjo na polju, z nepopustljivostjo v obrambi in to jim je tudi priložilo uspeh proti odlično močnej-

šemu moštvu. Nadkriljevali so nasprotnika tudi v kombinaciji. Izmed Hrvatov sta se odlikovala goalman in levi branilec, ki sta največ pripomogla do njihovega uspeha. Tekma je bila kljub raznim drugim prireditvam, ki so se vršile, dobro obiskana, navzočih je bilo blizu tisoč gledalcev, kar dokazuje, da si je ta šport pridobil že v tem primeroma kratkem času obstoja in razvoja veliko zanimanja med ljubljanskim občinstvom.

Književnost.

Petindvajsetletnica Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Spominski spis. Sestavil L. Jelenec. To je naslov spomenici, ki je bila izdana za 25letnico »Zaveze«. Ta knjiga, okrašena s podobami za »Zavezo« najzaslužnejših mož, podaja vsestransko sliko o delovanju Zaveze v minulih 25 letih, v njej se zrcali vse življenje slovenskega šolstva in učiteljstva.

Venc slovenskih povesti. X. knjiga. Goriška tiskarna je izdala to knjigo, ki obsega 180 strani in vsebuje 8 lepih povesti. Cena brošurani knjigi s poštnino vred 1 K 30 v.

Die kroatische — die südslavische Frage. Von einem aktiven Politiker der kroatischen Rechtspartei. Ta brošurica je izšla v založbi Adria na Dunaju.

Današnji list obsega 8 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

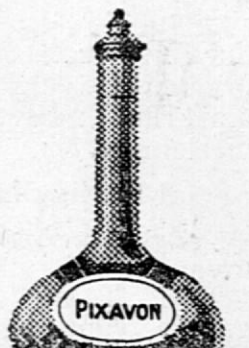
Umrli so v Ljubljani:

Dne 5. septembra: Ferdinand Kermic, sin delavca v tobačni tovarni.

Dne 6. septembra: Fani Loos, zasebnica, 63 let, Gradišče 7. — Jožef Zajec, posestnik-hiralec, 51 let, Radečkova cesta 9.

Dne 7. septembra: Julij Kantz, bivši trgovec, 67 let, Bleiweisova cesta 13.

Dne 8. septembra: Ana Wider, zasebnica, 84 let, Cesta na Rožnik št. 19.

Negovanje las s Pixavonom na znanstveni podlagi.

Resnično najboljši način za jačanje kože na glavi in krepitve las. Steklenica stane K 2-50. Zadosti za več mesecev.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 9. septembra 1913.

Termin.

Pšenica za oktober 1913. . . za 50 kg 11-14
Pšenica za april 1914. . . za 50 kg 11-72
Rž za oktober 1913 . . . za 50 kg 8-22
Oves za oktober 1913 . . . za 50 kg 8-66
Koruza za maj 1914 . . . za 50 kg 7-44

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306-2 Srednji zračni tlak 736 mm

sept.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
6.	2. pop.	735-5	22-1	sl. vzhvzh	del. jasno
7.	9. zv.	737-8	18-1	sl. zah.	del. dež
„	7. zj.	739-1	14-8	brezvetr.	megla
8.	2. pop.	738-6	21-5	sr. jvzh.	del. jasno
„	9. zv.	739-8	17-3	„	oblačno
9.	7. zj.	741-7	13-3	brezvetr.	del. jasno

Srednja temperatura sobote 18-2°, norm. 16-2° in nedelje 17-9°, norm. 16-0°. Padavina v 24 urah 1-8 mm in 0-0 mm.

2 dijaka 2

sprejme na hrano in stanovanje
Janko Likar, mestni učitelj, Nova ulica šte. 3., I. nadstropje. 3214

Iščem večšega, samostalnega urarskega pomočnika

ob povoljnih pogojih za takoj. Vjekoslav Sinčić, urar in zlatar, Matulje, Istra. 3213

Zahvala.

„Prvi Češki splošni delniški družbi za zavarovanje na življenje“ v Pragi.

Tem potom Vam izražam svojo živo hvalečnost, da ste mi tako hitro in sploh brez najmanjšega zadržka izplačali celih 10.000 K zavarovane vsote, po smrti mojega pokojnega soproga g. Josipa Vatočca, ki je bil pri Vas zavarovan na življenje. Izražam Vam to svojo hvalečnost tem raje, ker ni bil pokojnik zavarovan pri Vas več ko samo šele dve leti in pol.

Zagotavljam Vas, da bom prav rada priporočala Vaš človekoljubni zavod povsod, kjerkoli mi bo dana kaka prilika. 3202

Ivana Vatovec l. r.

Trst, 1. sept. 1913.

Serravallo

železnato Kina-vino

Higijentna razstava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.

Povzroča voljo do jedi, okrepa žilce, poboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

„Izborni okus.“ Večkrat odlikovano.

„Nad 8000 zdravniških spriceval.“

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj TRST-Barkovlje. 87

Več dijakov se sprejme

na hrano in stanovanje

v veliko zračno sobo pod ugodnimi pogoji. Naslov pove upravništvo »Slovenskega Naroda«. 3206

Prodajalka

se sprejme 3211

v večjo galanterijsko trgovino v Ljubljani.

Ozira se le na prvo moč te stroke. Ponudbe na poštni predal „št. 84.“

Mlekarja

izurjenega tudi pri bladilni napravi sprejme takoj 3212

Mlekarska zad. Zagorje, št. Peter na Kranjskem, registrovana zad. z omejenim poroštvom.

Na prodaj je dobro idoča

gostilna

z gospodarskimi poslopiji in zemljišči v Guštajnu na Koroškem, kjer je več tovarnen. — Pojasnila daje Otton Ploj, c. kr. notar v Črnomlju. 3204

Tiskarna in litografski zavod J. Blasnika nasl.

sprejme 3203

knjigoveškega učenca.

Sprejmeta se

dva dijaka

ali

dve dijakinji

na hrano in stanovanje s prav dobro oskrbo, pri boljši družini. Klavir na razpolago.

Naslov pove uprav. „Slov. Naroda“. 3156

Odda se takoj lepo opravljena

soba

s posebnim vhodom v I. nadstropju na Dunajski cesti št. 63.

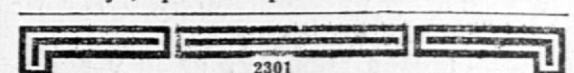
Istotam se prodaja tudi še čisto nov stol za bolnika. — Vpraša se pri g. Sattler, kantinerki v topničarski vojašnici v Ljubljani. 3210

Prodaja se iz proste roke

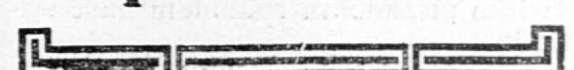
hiša s staroznano, dobro idočo gostilno

z velikim senčnatim vrtom v večjem mestu na Kranjskem. 3207

Kje, pove uprav. Slov. Naroda.

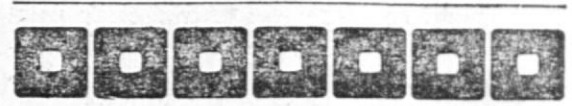
Dr. Ivan Jenko zopet ordinira.

Definitivna učiteljica išče

posojilo

v znesku 450 K. Vrniti bi z obrestmi vred v mesečnih obrokih po 20 K. Prijazne ponudbe pod »Učiteljica« — pošto ležeče, Ljubljana. 3169

Profesor 3209

dr. Alfred pl. Valenta

se je povrnil in zopet ordinira.

Franciškaška ulica šte. 10.

(Brez vsakega posebnega obvestila.)

Lojze Holenc

učitelj

∴ Marta Holenc roj. Intihar ∴

— poročena. —

2897

Zagorje ob Savi, 9. septembra 1913.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je dne 8. septembra t. l. ob tri četrt na 4. popoldne naša ljubljena in nepozabna mati, oz. stara mati in tašča, gospa

ANA WIDER

v 85. letu starosti, po dolgi in mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala. Pogreb predrage rajnice bo v sredo, 10. t. m. ob 5. uri popoldne iz hiše smrti, Cesta na Rožnik št. 19 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 9. septembra 1913. 3215

Za žalujoče rodbine:

Iv. Wider, vrtnar, Karel Wider, učitelj, sinova. Ana Huss roj. Wider, hči.

Brez posebnega obvestila.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, prežalostno vest, da je naša iskrenoljubljena hči, ožir. sestra in mati, gospa

Mici Podkrajšek roj. Kastelic

inženirjeva soproga

dne 7. t. m. po kratki, mučni bolezni, v 29. letu svoje starosti, previdena s tolažili sv. vere, mirno preminila.

Pogreb drage pokojnice se vrši v torek, 9. t. m. ob 4. uri popoldne iz deželne bolnice v Ljubljani na pokopališče k Sv. Križu.

Maše zadušnice se bero v Novem mestu in v Ljubljani.

V Kandiji, 7. sept. 1913. 3218

Žalujoča rodbina Kastelic.

Nov kisikov izdelek zoper zastarele

želodčne

boleznin in motenje prebave je Stomoxigen. Če bolestate na hemeroidih, želodčni kislini, napenjanju, glavobolu, tolčenju srca, boleštin v hrbtenici in v jetih, če ste nervozni, se počutite oslabelega ali pobitega in če nimate teka, se tega v vsej naglici rešite s prirodnim zdravljenjem s kisikom. Nabavite si takoj v bližnji lekarni Stomoxigen, najbolj preiskušeni kisikov preparat. S tem preparatom so se delali dolgoletni preiskusi in doslej dosegli tako sijajni uspehi, da ga ni mogoče vsakemu trpečemu posebej zadošči priporočati. Stomoxigen razvija v želodcu kisik, ki pomori bacile, čisti želodec poživlja in krepi ter pri želodčnih in črevesnih boleznih dosega hitre in zanesljive uspehe. Ne strahite se malih stroškov in napravite takoj poizkus s Stomoxigenom in tudi vi se prepričate o izbornosti tega popolnoma neškodljivega sredstva. Natančno navodilo je priloženo vsaki škatlici. Cena K 3-50 za zavitek. Dobiva se skoraj v vseh lekarnah pri

Jožef pl. Török, Budapešta VI., Kiraly utca 12.

Dr. Démeter Bleiweis-Trsteniški
: ne ordinira do 16. septembra. :

PRVA KRANJSKA MEDICINALNA DROGERIJA
parfumerija, fotografična manufaktura itd.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.
Ustanovljena leta 1897.

Anton Kanc

Ljubljana, Zidovska ulica 1.

Ceniki na razpolago. Ceniki na razpolago.

Kolesarji, zahtevajte

v lastnem interesu nemudoma brezplačno in pošt-
nine prosto prvi slovenski pravkar izišli

bogato ilustrovani cenik 1913
za kolesa in posamezne dele.

Poglejte ga pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših
trgovinah in uvideli boste, da vodimo **prvovrstno**
blago po **najnižjih, brezkonkurenčnih cenah.**

Karel Camernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12.
Specialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža.

Use

na tukajšnjih in zunanjih učnih zavodih vpeljane

šolske knjige

so v predpisani izdaji vedno in v veliki izbiri v

knjigarni in trgovini z muzikalijami

Kleinmayr & Bamberg

Ljubljana, Kongresni trg šte. 2

za dobiti. — Seznami šolskih knjig se oddajajo zastonj.

3171

Ljubljana,
Marije Ter.
cesta št. 11
: (Kolizej). :

Fr. Kopus

Ljubljana,
Marije Ter.
cesta št. 11
: (Kolizej). :

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga.

Zaloga spalnih ter jedilnih sob
: v različnih najnovejših slogih. :

Vsakovrstno drugo pohištvo.

Priznано solidno blago
ter najnižje cene.

Zajamčeno trpežni izdelki.

Otomane, divani in žimnice
— različne kakovosti. —

Velika izbira 340g

otroških vozičkov,
vsakovrstnih slik, ogledal itd.

Išče se sredi mesta 3118 stanovanje

s tremi sobami in pritliklinami za no-
vember, ena soba takoj. — Ponudbe
na upr. »Slov. Nar.« pod št. „3118“.

Učenca

sprejme takoj

trgovina mešane stroke in z deželnimi
pridelki, **Fr. Skušek, Metlika.**
3123

Dobro ohranjeni 3198

pisalni stroji

kakor Underwood, Adler, Smith
Bros, Remington itd se po nizki ceni
prodajajo. — The Oliver Trading Of-
fice Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 16.

Sprejme se 3184

visokošolec

za nadzorstvo in poučevanje dveh gim-
nazijcev v **Ljubljani** za čas od 2. pop.
do 8. zvečer. — Ponudbe na uprav-
ništvo »Slov. Nar.« pod „Odgovitelj“.

Veliko trgovsko podjetje išče
zanesljivega slovenske in nemške kore-
spondence zmožnega samostojnega

korespondenta.

V kolonijalni stroki večji imajo pred-
nost. Plača po dogovoru. Vstop takoj
ali s 15. oktobrom. Ponudbe pod šifro
„korespondent 3197“.

3197

Zavod za pohištvo

1533

Fran Doberlet v Ljubljani,
Franciščanska ulica 8

priporoča pohištvo vsake vrste
solidne izvršitve in po nizki ceni.

Fotografske aparate

kakor tudi vse v to stroko spadajoče
potrebščine ima v zalogi 2387

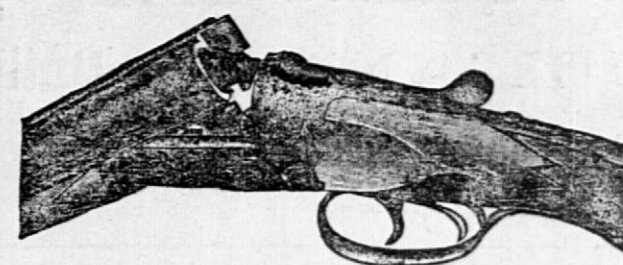
fotomanufaktura in drogerija

„Adrija“

oblastveno koncesijonirana prodaja strupov
v Ljubljani, Selenburgova ulica 5.

Temnica na razpolago. Zunanja naročila
z obratno pošto. — Zahtevajte cenike.

DRUŽBA — P. WERNIG — BOROVLJE KOROŠKO.

LOVSKE PUŠKE.
STRELJIVO. PO-
PRAVILA. REVOL-
VERJI. ITD. ITD.
„ CENIK 1913. „

Gospodinjite
najceneje

ako se poslužujete k pripravi Vašega
zajutreka, malice ter večerje zrnati kavi
podobnega „pravega : Francka : z kavi-
nim mlinčkom“.

In zakaj ?

Ker „pravi : Franck“

poseduje blagovonjav okus, ki
povzdiga vonjavo zrnate kave
ter je pritem vendar najcenejši,
ker je najizdatnejši kavin pri-
datek.

šmp 67/25.6/25

Vsaka gostilna, sploh vsaka hiša,
: : ki mora kdaj streči gostom : :

potrebuje nujno bogato opremljeno strokovno knjigo

„Nauk o serviranju“.

ki stane v platno vezana K 5.—, po pošti K 5.50 in po
povzetju K 5.70.

Pošilja se samo proti naprej nakazani naročnini ali
po povzetju. Naroča se pri upravnistvu „Gostil-
ničarskega Vestnika“ v Ljubljani.

2941

šolske knjige

za ljudske in srednje šole,
učiteljske in licej, za obrtne
: : in strokovne šole : :

ima v najnovejših izdajah

v zalogi

„Narodna knjigarna“

v Ljubljani, Prešernova ulica 7.

Klavir

petje in šolske predmete bi pou-
čevala gospodična proti temu, da dobi
stanovanje in hrano. — Ponudbe pod
„Pouk“ poštno ležeče Ljubljana.

Sprejema zavarovanja človeškega živ-
ljenja po najraznovrstnejših kombina-
cijah pod tako ugodnimi pogoji, ko
nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na
doživetje in smrt z manjšajočimi se
12 vplačili.

„SLAVIJA“

.. . . vzajemno zavarovalna banka v Pragi. . . .

Rezervni fond K 58,461.432.56 — izplačane odškodnine in kapitalije K 123,257.695.77

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodno upravo.

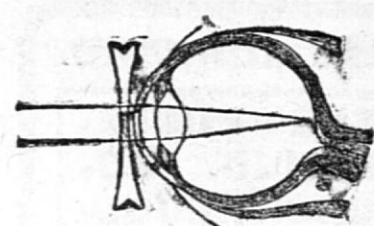
Vsa pojasnila daje
čigar pisarne so v
lastni bančni hiši

Generalno zastopstvo v Ljubljani

v Gosposki ulici šte. 12.

Zavaruje poslopja in premoženje proti
požarnim škodam po najnižjih cenah.
Škode cenjuje takoj in najkulantneje.
Uživa najboljši sloves, koder posluje.

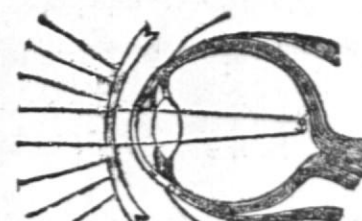
Pozor! Sprejema tudi zavarovanja
proti vlomski tatvini pod zelo ugod-
nimi pogoji. — Zahtevajte prospekt!

Optik in specialist.

K. J. JURMAN

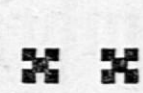
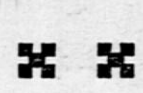
Optik in specialist.

LJUBLJANA,

Optični zavod z električnim obratom.

Šelenburgova ulica št. 4.

Pogrešno navadno steklo
za očala. 2688Aparati, poljska kukala,
daljnogledi.Za prvovrstno optiko se jamči.
Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.Pravilna lega plošč, brušenih
po sistemu Perpha.

Od dobrega najboljši! je še vedno izvirni
Singerjev šivalni stroj

Dobi se samo
v naših pro-
dajalnah s ta-
kim izveskomin s to
var-
stveno
znamko

Ljubljana, Sv. Petra c. 4,
Novo mesto, hiša lekarnja
Bergman,
Kranj, Glavni trg 119 in
Kočevje, Glavni trg 79
ali pa po naših potnikih.

Sprejme se potnik
za Ljubljano, 3138

za moško in žensko krojaštvo. Prednost
imajo krojači in tisti, ki so že poto-
vali za kaj podobnega. Zaslugek 10-20 K
na dan. Kje, pove upr. »Slov. Nar.«

Mestna učiteljica sprejme za pri-
hodnje šolsko leto

2 deklici
na stanovanje in hrano.

Klavir na razpolago. Oglasi na: „I. K.
69“ poštno ležanje, samo proti
izkazilu inseratnega lista. 2837

Ivan Magdič
krojač prve vrste

Ljubljana, 2092

Dunajska cesta št. 20

(nasproti kavarni „Europa“)

:: se priporoča ::

Zaloga angleškega blaga.

Najfinejše rokavice
pravi francoski parfumi

in vsi v to stroko spadajoči predmeti v najfinejši kakovosti.
Za obila naročila se priporoča 930

Otilija Bračko
Ljubljana, Dunajska cesta 12, v Mathianovi hiši.

Glasbena Matica v Ljubljani.

Vpisovanje v glasbeno šolo:

v soboto 13., v ponedeljek 15., v torek 16., v sredo
17. septembra dopoldne od 9. do 12., popoldne od
3. do 5. ure in v nedeljo, 14. septembra dopoldne
od 10. do 12. ure.

To slovensko glasbeno vzgojevališče podaja učencem umetniško-glasbeno
izobrazbo v klavirju in vijolini od prvega začetka do popolne konservatorijske
in koncertne višine; v violi, violončelu, kontrabasu, flauti, oboi, klarinetu, fa-
gotu, trobenti, rogu in pozavni do dostojne usposobljenosti za sodelovanje v
orkestru; v solopetju od začetka do operne in koncertne višine in v vseh
znanstveno-teoretičnih vedah t. j. v glasbeni teoriji, harmoniji, kontrapunktu in
eventualno kompoziciji in glasbeni zgodovini popolna izobrazba za razumevanje
skladb in predpogoje za skladanje, dirigiranje, pevovodstvo, kapelnštvo itd.

Zavod stoji pod artističnim vodstvom g. koncertnega vodje **M. Hubada**
in pod administrativnim vodstvom g. šol. ravnatelja **Fraňa Gerbiča**.

Na zavodu poučuje **13 glasbenih učiteljev**, med temi: Fr. Gerbič,
M. Hubad, Jos. Vedral, Anton Trost, Klotilda Praprotnik, Jara Clumecka,
Josip Pavčič in drugi.

Natančnejši podatki so razvidni iz lepakov.

Odbor Glasbene Matice.

Trgovski sotrudnik

vojaščine prost, varen mešane ter manufak-
turne stroke, želi premeniti službo v ka-
ko večjo mešano ali manufakturno trgovino.
Gre tudi kot vodja filijalk. Nastopi lahko
takoj ali pa tudi pozneje. — Ponudbe pod
„Sotrudnik“ na upravništvo „Slov. Nar.“.
3075

Odda se takoj

vinska klet

(gostilna) in 1 večja soba s štedilnikom,
brez oprave s prostim vhomom v Se-
lenburgovi ulici šte. 6. Poizve se isto-
tam II. nadstropje desno, 3089

Od c. kr. deželnega šolskega sveta konces.

nadaljevalna šola in
dekliški penzionat

Kristina Joanowits, Dunaj VIII.,
Pfeilgasse 5 (vhod Lerchengasse).

Vestna vzgoja in pouk. — Poučujejo
srednješolski profesorji. — Velik vrt.
Razkošno opravljeno. — Izvrstne reference.
1982

Dijaške
klobuke,

čepice,

kravate,

raznovrstno perilo,

toaletne potrebščine

i. t. d.

== priporoča ==

špecialna modna trgovina
za gospode in dečke

J. KETTE, Ljubljana,
Franca Jožefa cesta šte. 3.

Dva dijaka

se sprejmeta k boljši rodbini na lepo, svetlo
in zračno stanovanje, dobra hrana in skrbno
nadzorstvo pri 3098

Herma Huss, Štari trg šte. 34.
II. nadstropje levo nad pošto.

Spretnega

stenografa
in 3187

daktilografino
1880

Dr. Stanič, odvetnik v Gorici.

V najem se odda

hotel AUSTRIA

v Slovenski Bistrici

prva in najodličnejša gostilna v mestu
s 1. oktobrom t. l. 3184

Le resne in realne ponudbe se naj na-
slovijo na „Posojilnico v Slovenski Bi-
strici“, kjer se izvedo natančnejši pogoji.

Ravnokar so dospeli najnovejši jesenski in zimski pariški modeli

damskih kostumov in paletov, kateri se ne bodo razstavili v izložbi, ter se samo na izredno
zahtevo pokažejo odjemalcem. — Nadalje priporočam največjo izbiro paletov in ko-
stumov za dame in deklice, oblek in pokršnikov za gospode in dečke ter šolsko mladino,
pelerine in otročje obleke po priznanih nizkih cenah.

3182

Angleško skladišče oblek, O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg 5.